

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Počastimo Wilsonov spomin.

Odveč je še posebej povdarjati ogromne zasluge pokojnega Wilsona za naš narod, zakaj njegov nesebičen in odločen nastop za pravice našega naroda je zapisan v naših srcih tako globoko, da ne bo nikdar izbrisan.

Bojimo se pa, da ni odveč, če spomnimo naš narod, da ni zadosti, če smo svojemu dobrotniku hvaležni le z besedami, temveč da moramo z dejanji dokazati, da smo bili njegove podpore v resnici vredni. Le prekmalu pride morebiti čas, ko bomo zopet rabili podporo kakega Wilsona in ko te podpore ne bomo dosegli, ker nismo znali počastiti Wilsonovega spomina.

Za našo svobodo, za svobodo naših Primorcev je nastopil Wilson, z delom za svojo svobodo, z delom za naše Primorce moramo priboriti sebi novega Wilsona!

Ni pa stvari, ki bi naši svobodi škodovala tako ko naše partizanstvo. Iz strankarskih ozirov blatimo sebe pred svetom in ponižujemo našo ubogo Jugoslavijo, da se mora vsak tujec s studom obrniti od nas. Resnično, s partizanstvom ne bomo utrdili svoje svobode.

S partizanstvom pa tudi ne bomo pomagali bratom v Primorju. V nacionalnem boju je samo eno pravilo, ki je spasonosno, to namreč, da je treba združiti vse sile naroda. Naša narodna obrambna društva morajo stvoriti enotno obrambno organizacijo, ali pa smo dokazali, da se je Wilson potegoval za nevredne. Ob smrti Wilsona se potrudimo, da ustvarimo vsaj temeljne enotne narodno-obrambne fronte, da končamo z brezsmiselnimi strankarskimi obrambnimi društvi. Ponosna gesta svobodnega naroda bi bila počastitev Wilsona z enotno in vsem skupno narodno obrambno organizacijo. In bila bi nam tudi v korist!

Da je Wilson rešil evropsko civilizacijo, da je omogočil zatiranje narodom svobodo, je on, čeprav odločen pacifist, vpeljal Ameriko v svetovno vojno. Stotisoči ameriških vojakov so dali življenje za vzvišene cilje Wilsona in tudi za rešitev našega naroda.

Te visoke žrtve se moramo izkazati vredne! To pa moremo storiti samo na ta način, da tudi mi žrtvujemo za brate tam preko. In ob Wilsonovi smrti kličemo zato narodu:

Narod, zbiraj za brate tam preko! Vsa naša mesta, vse naše občine, vse naše organizacije naj darujejo v počastitev spomina Wilsona naši Jugoslovanski Matici in vsaj toliko dinarjev, kolikor je padlo v svetovni vojni ameriških vojakov, zberimo za našo Jugoslovansko Matico.

Wilsonov sklad naj zbere ob Wilsonovi smrti jugoslovanski narod in ta sklad naj omogoči, da bodo vsaj nacionalno rešeni oni, katere je hotel Wilson rešiti tudi politično.

Zlasti pa imej Wilsonov sklad to veliko nalogo, da omogoči našo propagando v tujini. Ne samo Wilsonova črta, temveč tudi soška črta bi bila uresničena, če ne bi bil Wilson osamljen v krogu mogotcev, če ne bi bil on edini nesebičen mogotec, ki je iskal v jadranskem vprašanju samo pravico in ne dobička. Po smrti Wilsona moramo najti sebi novega Wilsona in to naj omogoči z Wilsonovim skladom omogočena propaganda v tujini.

Ob Wilsonovi smrti pa je treba, da uresničimo še eno. Naše obrambno delo mora postati uprav amerikalansko intenzivno, pa tudi praktično. Vse formalnos tv koš, samo ozir do uspeha mora odločevati, zakaj popraviti moramo z akordnim delom to, kar smo zamudili tekom petih let.

Počastitev Wilsonovega spomina je vprašanje vse naše bodočnosti, kajti pravilna počastitev je dokaz, da smo prešli od besed k dejanjem, frazerska počastitev pa dokaz, da smo ostali v istem usodopolnem mrtvulu, vsled katerega padamo leto za letom in vsled katerega se naša zapadna črta pomika stalno na vzhod.

Ob aneksiji Reke žaluje jugoslovanski narod tudi ob grobu svojega najboljšega prijatelja — velikega Wilsona.

Glasovi o demisiji Pašičevega kabineta.

Beograd, 4. februarja. (Z) Vsi listi razen radikalne »Tribune« se bavijo z govoricami in vestmi, da je baje vlada predložila svojo ostavko. Tako pišejo »Beogradske Novosti«: Ministrski predsednik g. Nikola Pašić je lahko obol el in ni prišel danes niti v svoj kabinet niti v parlament. Zaradi tega je nastala v parlamentarnih krogih govorica, da je predložil ostavko celokupnega ministristva. Radikalni ministri odločno demantirajo to vest in jo smatrajo kot navaden trik opozicije, da bi povzročili zmedo v javnosti in tako ojačili svoje vrste. Govori se, da je g. Pašić podal demisijo iz dveh razlogov. Prvi je baje članek, ki je pred par dnevi izšel v »Samoupravi« o ulogi vladarja in ki ga je opozicija posvoje komentirala in zadobila utis, češ da se je izpremenilo razmerje med radikali in

krono ter da vsled tega vlada ne uživa več zaupanja kralja. S svojo demisijo bi hotel vlada sedaj razčistiti svoj položaj, ker je uverjena, da bo g. Pašić zopet dobil mandat za sestavo novega kabineta in bi bile na ta način demantirane vse vesti, da so radikali prišli v nemilost pri vladarju. Kot drugi vzrok se navaja okolnost, da se vsa akcija opozicije za osnivanje bloka naslanja na predpogoj, da bi bila v službi padca radikalne vlade sama v stanju sestaviti nov kabinet iz svojih vrst. S svojo ostavko bi hotel g. Pašić pokazati javnosti, ali je ta predpogoj mogoč. On baje smatra, da ob sedanjih razmerah opozicijski blok ne bi mogel sestaviti nove vlade, ako bi dobil od krone tozadevni mandat. Akcija opozicijskega bloka bi bila le deplasirana.

Vesti o demisiji niso potrjene.

Beograd, 4. februarja. (ML) Glede na vesti o ostavki vlade se je vaš dopisnik obrnil popoldne ob 1. uri na predsednika skupščine Ljuba Jovanovića, ki mu je med drugim izjavil: »Do tega hipa nimam še nikakega obvestila o ostavki vlade. Mislim pa, da bi kot predsednik parlamenta moral biti obveščen o tem. Moje mnenje v tem je sledeče: Nelogično in neumestno bi bilo, če bi vlada dala ostavko v trenutku, ko je zaključila ugoden sporazum med našo državo in Italijo.

V isti zadevi se je vaš dopisnik

nocoj ob 8. uri razgovarjal z ministrom za konstituantno Markom Trifkovićem, ki mu je dejal: Moram vam reči, da vesti o ostavki vlade ne odgovarjajo resnici. Baš ta hip sem bil pri predsedniku vlade g. Pašiću in mi je torej vsaj stvar znana.

Navzlic vsemu temu se v političnih krogih še dalje vzdržuje vest, da je Pašić dal ustno ostavko, ko je bil zadnji pri kralju v avdienci. Gre sedaj za to, ali da vlada tudi pisмено ostavko ali ne. Odločitev o tem bo padla jutri ali pojutrišnjem.

Nastop zemljoradnikov proti dr. Markoviću.

Beograd, 4. februarja. (Z) Radikalni poslanski klub ima jutri ali pojutrišnjem sejo, na kateri bo razpravljalo o zahtevi opozicije, da se izproči bivši pravosodni minister dr. Laza Marković sodišču radi malverzacij in zlorabe svojega položaja. Ta korak opozicijskih skupin je napravil na radikalne vrste silen utis. Radikali smatrajo, da skuša opozicija na ta način diskvalificirati radikalno stranko. Posebno ogorčenje je izrazil nastop radikalnega poslanca Mihajla Rankovića, ki je povzročil vso obtožbo in o katerem govore nekateri njegovi tovariši,

da je osebno zaprosil zemljoradnike, naj predložijo narodni skupščini zahtevo, da se pokliče dr. Marković na odgovor.

»Beogradske Novosti« doznajajo k tej stvari, da je radikalni klub na strani dr. Markovića in seveda tudi vlada; ki bodo vsi v narodni skupščini glasovali proti zahtevi opozicije. Poslanca Rankovića bodo pozvali, naj se pokori strankini disciplini, ker ga bodo sicer izključili iz svojih vrst. G. Ranković pa je izjavil, da bo v zbornici glasoval z opozicijo proti dr. Markoviću.

Konferenca voditeljev opozicije.

Beograd, 4. februarja. (Z) Davi se je povrnil iz Sarajeva, kjer se je nahajal nekaj dni po zasebnih opravkih, predsednik muslimanskega kluba dr. Mehmed Spaho. Takoj po svojem povratku je imel konferenco z načelnikom jugoslovanskega kluba dr. Korošcem, ki mu je poročal o svojih poslednjih porazgovorih z voditeljem demokratov Ljubo Davidovićem in z zemljoradniki.

Okoli 11. ure so se sestali načelniki opozicijskih parlamentarnih skupin k seji v prostorih muslimanskega kluba. Konferenca je trajala eno uro. Načelniki opozicije so odločili po seji vsako pojasnilo o razpravi in o sprejetih sklepih. Izjavili so le, da pogajanja dobro napredujejo.

Beograd, 4. februarja. (ML) Na današnji konferenci voditeljev opozicije se je sklenilo, da bo opozicijski blok obstojal samo, kadar gre za akutno stvar v borbi proti vladi, drugače pa opozicijski blok s kakim delovnim programom ne obsoji. Govorili so tudi o tem, da bi prišli v kombinacijo še radičevci in da bi se tako s pomočjo opozicijskega bloka vrgla vlada.

RUSIJA IN DRUŠTVO NARODOV.

Moskva, 4. februarja. (L) Sovjetska vlada je oficijelno naznanila, da bo pri prihodnjem zasedanju Društva narodov stavila predlog za sprejem v Društvo narodov.

Blagor nam vsem, če žaluje v duhu velikega Wilsona, če s počastitvijo njegovega spomina pripravljamo odrešenje — bratom tam preko!

Posvetovanja o položaju vlade.

Beograd, 4. febr. (ML) Danes sta se vršili dve konferenci vlade: ena v ministristvu pravde, druga pa v stanovanju Pašičevem. Na konferencah se je v glavnem govorilo o položaju vlade. Šlo je pa posebno tudi za to, da se najde kredit za uradnike in invalide. Glede na položaj vlade bi radikali, če pride do njene ostavke, gledali, da dobe, če le moreče volilno vladu s kratkim poslovnim rokom, če bi že ne mogli odvrtni radičevcev, ki nameravajo priti v Beograd in katerim bi se s pomočjo Korošca verificirali mandati. Možno je pa tudi, da radikali baš s pomočjo dr. Korošca, ki je vedno dobrodošel, onemogočijo sodelovanje federalističnega in opozicijskega bloka.

PROCES JANKOVIĆ — DR. IKONIĆ.

Beograd, 4. februarja. (ML) Danes ves dan je trajala pri beograjskem prvostopenjskem sodišču razprava proti dr. D. Ikonici, ravnatelju »Republike«, ki ga je tožil bivši minister za promet dr. Velizar Janković zaradi obrekovanja. Po daljši razpravi je prišel na splošno začudenje na sodišče sam dr. Velizar Janković ter pozval k sebi dr. Ikonici ter se preko delegata z njim pogajal za poravnavo. Nastal je velik škandal. Dr. Janković se boji, da ne bi proces zadobil političen značaj. Da ne bi se mu zgodilo kakor z dr. Laza Markovićem, je prošil za poravnavo. Dr. Ikonici je z ignoriranjem to odklonil. Razsodba se izreče jutri. Pričakujejo, da bo poslanec Mihajlo Ranković v kratkem obtožil tudi dr. Velizarja Jankovića, in sicer baš v zvezi s tem procesom.

Smrt Woodrowa Wilsona.

Washington, 3. febr. (Reuter) Bivši dvakratni predsednik Zedinjenih držav severnoameriških, Woodrow Wilson, je danes ob 11. dopoldne (ameriškega časa, t. j. okoli 5. popoldne srednjeevropskega časa) umrl.

(Naš list je priobčil v nedeljski številki brezlično brzojavko iz Washingtona preko Berlina in Zagreba, da je Wilson v petek ponoči umrl. Ta brezlična vest je bila, kakor se je sedaj izkazalo, pokvarjena. Op. ur.)

Washington, 4. febr. (Wolff) Podpredsednik Coolidge je odredil, da dobi pokojni Wilson časten pogreb, ki

se ga udeleže oddelki vojske in mornarice.

Washington, 4. febr. (Wolff) Podpredsednik Coolidge je izdal ameriškemu narodu proglas, v katerem proslavlja Wilsona in veli: »Wilson je s svojim velikim idealizmom, ki ni nikdar odpovedal, popeljal naš narod v svetovno vojno. S svojo zgovornostjo, ki je zbudila pozornost vsega sveta, je dal izraza stremljenju človeštva in je pripomogel Zedinjenim državam, da so dobile nov, nepričakovan upliv na usodo človeštva.«

Razprava o proračunu.

Za izenačenje proračunskega leta s koledarskim. — Proračun je preobremenjen.

Beograd, 4. februarja. (Z) Današnja seja narodne skupščine se je začela ob 10. dopoldne. Poset je bil slab, ker ni bilo za sejo zanimanja. Minister ver dr. Janjić je predložil zbornici dva zakonska načrta, o ureditvi odnosov srbske pravoslavne cerkve in islama. Načrta se odstopita zakonodajnemu odboru v proučevanje. Predsedništvu narodne skupščine je bilo predloženih tudi nekaj interpelacij in spomenica Zveze državnih uradnikov z akademsko nabrazbo o zboljšanju njihovega gmočnega položaja, na kateri je bilo nadleževanje načelne debate o proračunu. Ves ostali del dnevnega reda je izpolnil govor predsednika zemljoradniškega kluba Voje Lazića,

ki je v skoraj dveurnih izvajanjih kritiziral državni proračun in rekel, da je v interesu uprave, da se proračunsko leto izenači s koledarskim. Baval se je nadalje s preobremenitvijo proračuna in zlasti s prevelikimi izdatki za avtomobile. Kar se tiče našega izvoza, je dejal govornik, da ni zasluga vlade, da je bil tako velik, ampak edino radi lanske dobre letine. Na koncu je poslanec Lazić izjavil v imenu svojega kluba, da bo glasoval proti proračunu.

Seja se je zaključila ob 12.50. Prihodnja seja jutri dopoldne ob 10. z dnevnim redom: nadaljevanje načelne debate o državnem proračunu za leto 1924/25.

Bolgarsko rovarjenje proti naši državi.

Beograd, 4. februarja. (Z) Ravnatelj oddelka za zaščito manjšin pri Društvu narodov g. Colbane je dospel v Beograd. Tem povodom naglašala beograjsko časopisje, da rovari bolgarske diplomacije še nadalje proti naši državi, kar ne vznemirja le našega splošnega političnega položaja, ampak nam tudi naravnost škoduje. Kot primer, da se Bolgarija tudi po sklenjenem sporazumu z Italijo še vedno trudi, da bi do poletja izzvala kak dogodek, ki bi pretresel našo državo, naj služi dejstvo, da je Bolgarska spravila v prostozidarski loži v Ženevi na površje vprašanje Makedonije. Loža je res o tej zadevi razpravljala, ni pa ničesar sklenila. Bolgarska razvija svoje delovanje tudi preko mednarodnega foruma in skuša pridobiti zase najuplnejše ljudi, da bi z njihovo pomočjo prizadejala udarec naši kraljevini. Makedonski odbor je poslal po navodilu predsednika Todor Aleksandrova pozdravno brzojavko novemu angleškemu ministristvu predsedniku Macdonaldu in ministroma Buxtonu in Thompsonu.

Strossmayerjeva proslava v Zagrebu.

Zagreb, 4. febr. (Z) Danes so tu slovesno praznovali 109. obletnico rojstva velikega Jugoslavena škofa Josipa Jurija Strossmayerja, obenem pa petdesetletnico obstoja zagrebske univerze.

DR. DERSCHATTA UMRL.

Dunaj, 4. febr. (K) Včeraj je umrl tukaj v 72. letu starosti bivši avstrijski železniški minister dr. Julij Derschatta.

Dr. Julij Derschatta Edler von Standhalt je bil železniški minister dve leti od 1. 1906 do 1908 v Beckovem kabinetu. Potem je bil imenovan za predsednika Avstrijskega Lloydja. Njegovo ime je vsem nam Jugoslovenom v slabem spominu, ker je bil zarizen pangerman in hud nasprotnik Slovanov in Sovencev in Hrvatov posebej. On je bil tisti, ki je z vsi silo nadaljeval nasilno pomenčenje avstrijskih državnih železnic. To svojo politiko je potem nadaljeval pri Lloydju, ki je zadnja leta pred vojno plaval pod polno v nemških vodah in polagoma zelo iztisnil naš živel iz Lloydove sužnje, italijanskega pa znatno omejil. Značilno za njegovo germanizatorično delovanje je, da so zadnja leta pred vojno dobivale nove Lloydove ladje namesto tradicionalnih italijanskih skoraj sama nemška imena. Sicer pa: De mortuis...

Vremensko poročilo.

Dunaj, 4. februarja. Napoved za 5. t. m. Bolj ali manj oblačno, dež z vetrom, močni zapadni vetrovi. Južno vreme.

PRVI ČLEN VLADNEGA PREDLOGA O CENTRALNI UPRAVI PROPADEL.

Beograd, 4. februarja. (ML) Nocoj je vlada v odboru za proučevanje zakona o centralni upravi ostala v manjšini. Razpravljalo se je o tem zakonu v podrobnostih in sicer o prvem členu, ki zahteva 14 ministrstev. Opozicija je bila za 12, zemljoradnik Moskovljević za 9, Nemec Moser pa tudi za 12 ministrstev. Opozicija soglašala v tem, da se opusti ministristvo za vere, da se ministristvo za pošto in brzojave združi z ministristvom vere ter da se od ministristva za šume in rudnike gozdne zadeve pridele poljedelskemu ministristvu, rudniške zadeve pa ministristvu za trgovino in industrijo. Prešlo se je na glasovanje. S šest proti petim glasovom je opozicija s pomočjo nemca Moserja porazila vlado. Minister Trifković je izjavil, naj opozicija sedaj predloži svoj načrt 1. člena zakona o centralni upravi. To se bo zgodilo na pojutrišnji seji.

Politično razburjenje na Japonskem.

Pariz, 4. febr. (L) Iz Tokia javljajo, da je parlament razpuščen. Tokio, 4. febr. (L) Tukaj se je zadnje dni opazal velik politični nemir. Red vzdržujejo ojačeni redarski oddelki.

Italijansko-ruska pogodba.

Rim, 4. februarja. (K) »Agenzia Stefani« poroča: Ker je imenovana nova ruska vlada, je nastala potreba, poslati v Moskvo besedilo italijansko-ruske pogodbe, ki je že tiskano in ki je bilo po zastopnikih obeh strank odobreno. Kurir je s temi spisi že sinoči odpotoval v Moskvo.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:

Drama: Zaprtio.
Kino Matica: »Zena z milijoni« — II. del: Knez brez zemlje v gl. vlogi Ellen Richter.
Kino Ideal: »Kraljica oblakov«.
Kino Ljublj. dvor: »Življenje polno razočaranj« v gl. vlogi Lotte Neumann — po romanu »Tabea vstani«.

V Mariboru:

Narodno gledališče: »Mercadet«, Red B. Premijera.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Karlovski cesti.

Glas iz Primorja o gonji mladinev proti „Jadranski banki“.

Izvirni dopis.

Mašo veselili novice čujemo in čitamo iz Jugoslavije, posebno pa iz Ljubljane. Ali kadar se take žalostne novice tičejo v prvi vrsti vaše države in vitalnih interesov njenega prebivalstva, tedaj nam ne preostaja drugega, kakor da vas vse skup pomilujemo, da niste vredni svobode, ki ste je deležni. Ali kaj naj rečemo takrat, ko se iz Ljubljane vtičete v naše zadeve na način, ki mora škodovati Slovanom v Julijski Benečiji? Neštetokrat že smo se morali jeziti, da se posebno v Ljubljani pečate z nami tako otročevajno in lahkomiselno, da bi večkrat lahko povzročili velike nesreče, ako bi naši nasprotniki vse to čitali in razumeli.

Take vrste otročja pisarja je največja ogorčenost »Slovenskega Naroda« proti g. Kamenaroviču zastran neke brzjavke tržške »Jadranske banke« Mussoliniju. Ogorčenost »Slov. Naroda« je nesramna demagogija, katero odklanjamo z vso resnostjo dovolj žalostnega položaja, v katerem se nahajamo, in v katerem se je — ad usum Delphini! — rodilo že na stotine mnogo hujših pozdravov, ne da je komu padlo na um, da bo pometal z izdajci in kopromitujočimi veličinami! Ljudi če bi bila tržška »Jadranska banka« docela jugoslovanski zavod, kar pa ni nič, ker ni mogla to ostati, in bi poslala kako tako brzjavko, tedaj bi trebalo lepo stisniti jezik med zobe in pesti v žepu, pa prisegati v duhu osveti, ko nam je bil vsiljen tak škandalozen »sacrificio dell' intelletto« in je bilo treba uganjati toliko hinavščino — tudi hudicu prižigati svečico. Ali »Jadranska banka« je bila nacionalizirana le deloma po vzorcu vaših mladincev, ker oni bi mutatis mutandis naredili še bolj korenito, in ta nova banka, ki je po ogromni večini italijanski zavod, je poslala Mussoliniju čestitko. — Ako pa je za mali ostanek jugoslovanskih interesov v upravnem svetu tudi par Jugoslovancev, to ne priha v vpoštev na odnose banke naoram političnemu položaju itd. Radoveden sem, kakšen smisel in pomen bi imel odpor od strani enega ali dveh zunanjih zastopnikov? Bog ne daj, da bi se v podobnem slučaju kdo v Ljubljani tako daleč spozabil, tedaj bi slišali mladine — ako bi jim to kazalo — kako bi kričali proti nesramnosti tujcev!!

Sicer pa je g. Kamenarovič s poravnavo sam ugotovil, da ni bil ne pri sebi in da ni ničesar podpisal. In taki javni izjavi vsak pošten človek veruje, čeprav je morda med drugimi podpisali tudi Kamenarovičovo ime. Saj vsakdo ve, kako načelstva ob slavnostnih prilikah podpisujejo seje sklepe —!

Toda »Slov. Narod« niti izjava g. Kamenaroviča ne zadošča! V svoji narodni hinavščini vpije dalje in gobezdari o »izdajniškem podpisu« in zahteva od g. Kamenaroviča, naj pove italijanski javnosti, da on ni podpisal itd. Kdo ima interes na tem? Mi ne! Gode se tisočkrat hujše reči, ki jih moramo požreti, da si prihranimo še žalostnejše posledice!!

Ali mi vsi dobro vemo, da je kričanje »Slov. Naroda« goło hinavstvo! Mar njemu za take unižljene grehe, njemu je za — vašo tamosnjo »Jadransko banko«, in stavi sto lir proti piškavim bobom, da mu je prišla tista brzjavka ravno prav, da more nade-

ljevati mladinsko zločinsko gonjo proti tako važnemu jugoslovanskemu zavodu, katerega so mladini tako bogato molzli, in kateremu edinemu se imajo zahvaliti, da more ravnatelj Praprotnik danes igrati vlogo mecena, kupovati tiskarne in liste in uganjati v Jugoslaviji veliko politiko. Kaj pa je bil g. Praprotnik še med vojno in ves tisti čas, ko je bil Kamenarovič v tujini med bojevniki za Jugoslavijo? Ali ni bil ravnatelj »Jadranske banke«, ali ni tu, baš tu postal — bogataš, da ima danes denarja ko kaka banka? Kako naj bo potem takoj po njegovem odhodu banka reva, on pa bogataš!

Čital sem, da je »Jadranska banka« stopila v zvezo s tremi velikimi zavodi in da je torej s tem njeno uspešno delo zagotovljeno. Veselimo se tega dejstva, s katerim so uničene vse zlobne nakane mladincev. — Tudi hinavec »Slov. Narod« se veseli, da je prišlo do: »aranzmaja, ki obeta, da se bo »Jadranska banka« mogla izvleči iz krize. Čim se posreči zavod izločiti iz političnega meteža, zakar bodo novi interesi morali skrbeti, je pot k ozdravljenju odprta. — Oj ta hinavec grdi! — Zakaj ne vidi bruna v svojem očesu? Kdo je osramotil spomin dr. Ivana Tavčarja, da bi se moral v grobu od studa preobrniti, če ne »Slavenska banka« po dveh svojih mogotcih, ki je kupila tiskarno in »Slovenski Narod«, da preobrača za mladine najgrše kozolce in pljuje na vse, kar je bilo malo prej prav in dobro? Kdaj, kje smo videli g. Praprotnika pri kakem narodnem delu? Ali naj ima ta človek, ker si je pridobil milijone, zdaj v svoji oblasti še slovensko politiko? Žalostna bo usoda Jugoslavije, ako ji zlezejo na sedlo bankokratii!

»Slov. Narod« si je v svoji starosti začel domišljati, da le on sam sme delati politiko na račun gospodarjev »Slavenske banke« in skrbi ga, kaj bo, če bi si tudi »Jadranska banka« dovolila tak zločin. Pa kako strašno tanko vest ima ta hinavec! Kako kriči: Proč iz javnosti, zlasti iz naše narodne obrambe vsakdo (dr. Ravnihar, seveda!), ki je v stikih z osebo (Kamenarovič), ki je javno razglasila Primorje za »odrešeno« (laška fraza!), nas same pa za »popolazioni finitimo« — za koloniste! (»Narodova« nesramnost! Naj pogleda v Valjavčev slovar str. 127, kjer stoji: *finitimo* — bližnji, mejni, torej: *popolazioni finitimo* — bližnji, sosednji prebivalci!) — Kako je pisal »Sl. Nar.«, dokler ni bil — kupljen od bankokratov, ki hočejo tudi politično zagospodariti v Jugoslaviji, da bodo dalje molzli po svoji banki? Ostudno!

Ako ste v Jugoslaviji tako propadli, da morete pasti v robstvo takih ljudi, Bog vas požegaj, ali prosimo vas, ne norčujte se iz naše revščine in ne skušajte kovati si kapitala tako nerodno, kakor je »Narodova« afeta s pozdravom Mussoliniju.

Primorec.

Trboveljski premog in drva dobavila
Družba Ilirija,
Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Izvedenci v Berlinu.

(Od našega stalnega berlinskega dopisnika.)

E. L. Berlin, 3. febr.

Oba odbora, ki ju je imenovala reparacijska komisija, sta dospela v kratkih presledkih v Berlin in sta nemudoma pričela s svojim delom. Napadi takozvanega »ljudskega« časopisja dokazujejo, da bo delo teh odborov plodno in da nadalje reševanje reparacijskega problema. Prišlo je tako daleč, da je moral celo potrpežljiv general von Seeck začasnó prepovedati izhajanje glavnega glasila vsenemcev z antisemitsko tendenco.

Nasproti raznim inozemskim vestem je na splošno treba ugotoviti, da je široka masa skupno s političnimi strankami sprejela s patijami preiskovalno delovanje obeh odborov. Prisotnost Američanov, zlasti generala Dawerja, bo ugodno vplivala tudi na pesmistične duhove. Zdi se tudi, da se je gotovim nemškim industrijskim in finančnim krogom potom Holandske posrečilo dobiti zagotovilo Zedinjenih držav za ustanovitev močne nemško-holandsko-angleško-ameriške banke, kar pomeni za Nemčijo ne ravno preveč nepovojne rešitve reparacijskega problema. Govori se, da je sprožil Macdonald na čisto gospodarski podlagi vzpostavitev načrt, ki naj bi se z ameriški pritrditvijo in pod pritiskom medzavezniških dolgov »oktroiral« tudi Franciji. Poleg tega pa računajo tu in v Londonu z zmago levčarskih strank pri prihodnjih parlamentarnih volitvah v Franciji, kar bi seveda povzročilo Poincaréjev padeč.

Vsa ta pričakovanja ustvarjajo v tem trenutku gotovo zaupanjapolno atmosfero, ki more biti za delovanje odborov le koristna. Tudi se ne more tajiti da so se v zadnjih dveh mesecih zgodili pravi čudeži na finančnem in gospodarskem polju. Popolnoma pokvarjeni organizem, katerega organi so se v obupnem boju popolnoma oslabil in katerega smrtni streljaji navdajajo ves svet s sočutjem in z grozo, se je takorekoč kar čez noč popravil in pričel zopet funkcionirati. Stroj teče, kako dolgo, ne ve seveda nihče. Najboljše lastnosti nemškega ljudstva delavnost in podjetnost. Prihajajo zopet na dan in ustvarjajo popolnoma nov položaj. Dr. Schachtu, ki se smatra v tem trenutku kot pravi rešitelj Nemčije, se je potom ženjalne finančne tehnike proti vsakemu pričakovanju posrečilo, da je uvrstil zelo dvomljivo stanje rentne marke in z njeno pomočjo tudi papirnato marko na mednarodnih tržiščih. Naravno, pri tem gre seveda samo za neko prehodno vrednost, ki mora izginiti, kakor hitro doseže svoj cilj: rentna in papirnata marka morata pripraviti prostor novi zlati marki, ki jo bo izdala Rentna banka, od državnih financ popolnoma neodvisen zavod, in ki bo po končani vojni prva na poštenu podlagi fundirana nemška valuta.

Nemška vlada je postavila gospodarstvo za tekoče leto na podlago rentne marke. To je z ozirom na preiskovalno delo prvega odbora velikanse važnosti in bi bilo nujno želeli, da bi bile zlasti točke o državnih dohodkih bolj utemeljene. Lanski december je dokazal, da vsebujejo računi milijarkaj hipotetičnega, da posebno velike družbe niso bile prisiljene izstaviti pravihne zlate bilance, na podlagi katerih bi se mogle izračunati datjave. Zdi se,

da je mnogo stvari izključno na papirju. To velja predvsem za neposredne davke. Vedno je treba ponoviti: Nedopustno je, da bi premagani napadalec, katerega država ni trpela pod nobeno invazijo, imel manj stroškov, nego zmagovalec, katerega mesta so v razvalinah. Samo en vzgled: Francija, katere prebivalstvo je za 20 milijonov manjše nego nemško, je dobila iz svojega skoraj popolnoma porušenega ozemlja v l. 1923 skoraj dvakrat in pol več na posrednih davkih. To naj bi bilo zadostno opozorilo članom odborov.

Eden najboljših nemških finančnih strokovnjakov, ki je obem izvršten politik in pisatelj, M. Georg Bernhard, se je pred par dnevi izrazil, da bi bilo zelo lahko vzeti v nemški proračun neobhodno potrebna reparacijska plačila. Značilno je, da se je v po vojni oškodovanih državah posrečilo velik del vzpostavitev stroškov, ki bi jih morala pravzaprav plačati Nemčija, postaviti v njihove lastne proračune. Lep vzgled vidimo v Franciji, ki je postala v l. 1923 skoraj dvakrat in pol več na posrednih davkih, ki jih mora dobiti potom davkov, vsoto, ki jo francoski davkoplačevalci izplačajo državi brez obresti.

Jasno je, da to stanje ne more trajati dalje. Po mnenju dobro informiranih strokovnjakov more nemška država v tekočem letu izplačati precej visoko vsoto. Ako se Nemčija dobrovoljno odloči za to žrtve — državnozbornske volitve bodo tudi to pojasnile — se more upati, da pride še pred koncem leta do ugodne vojne likvidacije.

Politične vesti.

— Vprašanje Reinsnerjevega mandata. Beograjska »Samouprava« priobčile občasno vsebino sporazuma med JDS in NNS glede ljubljanskega skupščinskega mandata. Naročilo o sklepih načelnika NNS in pristavilja: Ta afeta g. profesorja Reinsnerja, ako se g. Reinsner ne premisli in položi svoj mandat, more imeti še zelo neugodne posledice. Upamo, da v našem parlamentu ne bo prizorov, da bi v njem sedeli ljudje, ki so bili izvoljeni s sodelovanjem še druge stranke in ki so dali častno besedo, da bodo odstopili svoje mesto drugi stranki. To zahteva najnavadnejši čut morale in ponosa.

— Italijansko-ruska trgovinska pogodba. Po milanskem »Corriere della Sera« ne gre za navadno trgovinsko pogodbo, marveč za dogovor na mnogo širši podlagi. Italija se je kot prva veselila zavedala potrebe in koristi obnove rednih diplomatskih odnosov s Sovjetsko Rusijo. Že leta 1921 je sklenila z Vorovskim konvencijo, ki je predvidevala bodočo sklenitev trgovinske in splošne pogodbe med obema državama. Italija bo dobivala surovine in prodajala svoje manufakturne proizvode, del izdelencev, ki jim je bila zadnji čas zaprt pot v Ameriko, bo lahko odšel v Rusijo, italijansko blago bo deležno ugodnejših carinskih postavk. S svoje strani je Italija sprejela v pogodbo klavzulo o največjih pogodnostih za rusko blago.

— Rimski sporazum in Jugoslovenci v Italiji. Glavno glasilo Narodne radikalne stranke »Samouprava« piše: Bistvo odnosov med dvema državama ni odvisno samo od pisanih klavzul. Vprašanje je, s kakšnimi čustvi in koliko lojalnostjo se izvršujejo te pogodbene obveznosti. Pričakujemo, da bo Italija tudi napram našim soročakom, ki so vsled razmer moral pripravi pod italijansko suvereniteto, vodila pomirlivo politiko in da bo tudi v tem oziru prišlo do popolne harmonije. Ta harmonija bo prispevala k ohranitvi evropskega mira.

Rusija.

Po smrti Ljlenina je prišlo do javnega konflikta med komunističnimi voditelji. Voditelj opozicije so med drugimi Trocki, Radek, Pjatakov, Probovinski, Kamenjov, Zinovjev in drugi. O vzrokih razdora je govoril na nekem shodu Zinovjev in med drugim dejal sledeče: Nasprotje med komitetom internacionalne in sedanji voditelji opozicije je že staro. Zlasti se je pokazalo pri obravnavanju taktike, ki jo naj zavzamejo saksonski komunisti. M. Zinovjev in njegovi somišljeniki smo bili tega mnenja, da morajo saksonski komunisti vstopiti v vlado in v njej igrati isto vlogo, kakor so jo komunisti izvršili leta 1917 v Kronstadtu, to je pripraviti morajo revolucijo in oborožiti proletarijat. Temu pa je zlasti nasprotoval Radek, ki je v III. internacionali dosegel sklep da se proletarijat odpoveduje pouličnim demonstracijam. Vsled tega sklepa je tudi puč saksonskih komunistov propadel. — Zinovjev in tovariši so torej segli po znanem sredstvu boljševikov. Svojevo nasprotnika kompromitirati kot manj radikalnega in mu s tem vzeti zaupanje mas. Toda vprašanje je, če ni tudi Trocki uvaževal tega momenta in če niso ruske množice radikalizma že site in si žele kompromisov.

Iz Ukrajine se poroča, da so silno delavni pristaji Trockega in da razvijajo zanj največjo agitacijo. Poleg v rdeči armadi ima Trocki tudi med železničarji mnogo pristavev in ruski listi pišejo, da se v Ukrajini opaža pasivna rezistenca železničarjev.

Baskiri, ki prebivajo v zapadni Sibiriji so se pričeli upirati Sovjetska vlada je zato odredila, da se morajo vsi krušni transporti držati v Ufi.

Sovjetska vlada je pričela ovirati povratek ruskih emigrantov. Njen zastopnik v Pragi izdaja potne liste samo osebam, za katere se točno zna, da ne bodo vladajočemu režimu nevarni.

Število ruskih emigrantov v Ameriki znaša po statistiki izseliškega urada 322.710 ljudi.

Boj z analfabetizmom. Na seji sovjotov je poročal Lunačarski o boju z analfabetizmom. Sprejet je bil njegov načrt, po katerem bi se do leta 1927 naučili brati in pisati 17 milijonov ljudi.

Ustava Zveze socialističnih sovjetskih republik je bila na seji sovjotov dne 30. januarja ratificirana. Ustava je bila sprejeta brez debate.

Proslava Ljlenovega spomina. Iz vse Rusije prihajajo na vlado prošnje, da se smejo razna mesta, društva in korporacije imenovati po Ljleninu. Komanda iz Moskve funkcijonira točno.

Dva važna dogodka.

V zunanji politiki moremo zaznamovati dva važna dogodka, ki bosta v veliki meri vplivala na tako zaželeno konsolidacijo povojne Evrope: priznanje sovjetske Rusije od strani angleške delavske vlade in sklenitev italijansko-ruske trgovinske pogodbe. Značilno za ta dogodka je dejstvo, da sta se obe velesili odločili k temu koraku v trenutku, ko svet napeto pričakuje, kakšen vpliv bo imela Ljlenova smrt na notranje razmere v sovjetski državi.

Vest o pravem priznanju sovjetske Rusije od strani Anglije ni učinkovala v toliko presenetljivo ker je bila vzpostavitev diplomatskih odnosov za Moskvu glavna zahteva laburistične stranke. Macdonald ni nikdar dopustil dvoma, da bo kot ministrski predsednik podpiral zbližanje Anglije s sovjeti. Zato se je zavzemal že Lloyd George; za časa Bonar Lawa in Baldwin pa je to vprašanje zopet zapadlo. Macdonald pa je uvidel, da je brez Rusije vsaka obnova gospodarskega življenja v zapadnih državah nemogoča. Kar pa nas mora iznenaditi, je velika naglica, s katero so se razvili dogodki, ki so v nasprotju z vsem, kar je dal Macdonald v prvih dneh svoje vlade uradno objaviti. Ni še dolgo, ko je Reuterjev dopisni urad poročal, da je za priznanje potrebno temeljito razmotrivanje in razjasnitev med obema državama obstoječih spornih vprašanj. Če se je Macdonald kljub temu odločil za brezpogojno priznanje in odložil ureditev spornih zadev na poznejši čas, je moral imeti svoje posebne razloge, ki leže morda v notranji morda tudi v zunanji politiki.

Macdonald je nastopil vlado v času ko mu je v reparacijskem vprašanju nemogoče uresničiti svoje namere. Njegova politika sprave je v marsičem odvisna od zadržanja Francije, ki ne more idealom na ljubo mahoma opustiti svoje politike in s tem zabresti v stanje, ki bi za dolga leta oviralo njen gospodarski napredek. Končnovalna rešitev odškodninskega vprašanja bo torej zahtevala še nekaj časa. V laburistični stranki pa se je pojavila nestrpnost in niena levica ni bila zadovoljna z razdobjem med besedami in dejanji. Hotel ga je torej izpolniti z diplomatsko gesto v drugem vprašanju zunanje politike. Vedel je, da bodo s tem zadovoljni tudi liberalci, čeravno je veliko vprašanje, kako bo učinkovala vest o brezpogojnem priznanju na liberalne trgovske kroge. Brezdvomno je, da bo smatral velik del upnikov carske Rusije za izgubljen trenutek, ko bi Macdonald lahko uveljavil svoje zahteve. On pa računa na rusko postojavnost in bodočih gospodarskih vzgledih.

Je pa morda še drugi razlog, ki je prisilil delavsko vlado k temu nagurnu koraku. Iz Rima so prihajale vesti, da se vrže med Mussolinijem in ruski odposlanec zaopne priprave za podpis italijansko-ruske trgovinske pogodbe. To je jasno povečalo Kamenjev na zborovanju v pručnem tednu. Rusko delavstvo je vzelo njegovo namero na znanje z velikanskim odobravanjem. To odobravanje in nekatere izjave ruskih državnikov pa so izzvenile kot očitki proletarijata novi angleški vladi, češ da dopušča, da bi jo meščanska vlada prehitela pri koraku, ki bi za moralo prvo storiti delavstvo. Brezdvomno je, da smatra Mussolini in vsa italijanska javnost trgovinsko pogodbo za predhodno bodočega pravnega priznanja. Da je imela ta pogodba na angleško priznanje velik vpliv, smatra za brezdvomno ves inozemski tisk in tega ne tale niti Italijani sami. Sicer pa so Italijani s tem zadovoljni. Njihovi odnosi z Anglijo so prijateljski in dobro angleško-rusko razmerje jim bo kvečjemu koristilo.

Prva dva tekme sta torej že prispela v Moskvu. Vprašanje je sedaj, kdaj dospelo drugi? Smele pa lahko trdimo, da ne bo Evropa konsolidirana do onega dne, dokler ne bo Rusija zavzela mesta, ki ji po vseh geografskih in etnografskih pravicah pripada.

Milo Stibler:

Pismo Vuka Karadžića knezu Milošu Obrenoviću.

2. Moral bi se ukiniti kuluk in od nikogar bi se ničesar brezplačno ne smelo zahtevati. Kakor se v zgodovini navaja, da so nekoč Srbi od Niša in Smedereva šli v Jedrenje in v Carigrad kositi sultanu seno, ravno tako se bo navajalo, da so prihajali ljudje iz užičkega in sokoskega okraja, da za Vašo Svetlost kosijo seno okoli Kragujevca in okoli Beograda in da so trgovci in mojstri v Kragujevcu, v Beogradu in v Požarevcu morali zapirati svoje trgovine in delavnice, da z svojimi pomočniki in vajenci in z vsemi ostalimi stanovci, spravljajo seno Vaše Svetlosti. Lani so se pri beogradskem magistratu pritožili starešine vasi ob potu med Beogradom in Kragujevcem proti služabnikom Vaše Svetlosti. Kadar se kateremu konj utruji ali kadar hoče svojega konja štediti, pusti ga v krčmi, da se hrani na strošek dotične vasi, a sam vzame iz vasi konja, ki ga prvega najde; če se ta utruji, vzame zopet drugega, a utrujenega pusti kjerkoli tako, da mora lastnik često izgubiti več dni, predno najde svojega živala. Toda to ne delajo samo služabniki Vaše Svetlosti, nego tudi kmet Gaja: Kadar ta vozi denar iz Kragujevca v Beograd ali iz Beograda v Kragujevac kake stvari Vaše Svetlosti, on izsiljuje po vaseh vole s tem, ko psuje ljudem očeta in mater in govori: »To je Gospodarijevo blago,

ako smete, ne dajte volov, nego naj stvarijo običje tukaj na potu!« Ko so se starešine omenjenih vasi tako pritoževali, je rekel kapetan Golub, da so Gročani radi takih dogodkov skoraj vsi razprodali konje. Jaz sem se trudil, kolikor je bilo mogoče, da te tožitelje potolažim; zatrljav sem, da ljudje to delajo brez znanja Vaše Svetlosti in občasem jim, da se bo to javilo Vaši Svetlosti in da se v bodoče ne bo več dogajalo. V istini sem pozneje predlagal, da se vam javi, toda ostala družba, kateri so taki dogodki od poprej bili bolj znani, je rekla, da se to ne sme javiti. Lani se je govorilo, da ste Vaša Svetlost nameravali odrediti, da se nobenemu drugemu činovniku ne sme več kulukavati, nego samo vam. Po mojem mnenju bi bilo to še hujše, kajti sedaj delite narodovo mržnjo in nezadovoljstvo radi kuluka z činovniki, potem pa ne bi samo vse to padlo na vas, nego bi se vrste nezadovoljnih še pomnožile z vašimi činovniki.

Jaz torej mislim, da bi bilo bolje, ako se kuluk popolnoma ukine razun tam, kjer gre za javne koristi in potrebe (na primer: graditi ceste, mostove i. t. d.), a istotako da se ukine tudi davanje konaka in sprejemanje na potovanju. Pa če kdo kam potuje, naj

Kadar Miloš potuje po državi, ga narod na svoj strošek sprejema in pogostja. Istotako potujejo okrajni glavarji po svojem okraju. Lani poeti je prišel Miloš z vsemi višjimi činovniki v Topčider, a ko ni v svojem dvoru v Topčideru našel zemlji in dohrega belega vina, je poklical

sam skrbi, na čem bo potoval in kako se bo hranil. Kdor potuje po državnem poslu, njemu naj država da potrebna sredstva, kakor se to dela po celi Evropi, n. pr. kurirju se da toliko, kolikor mu je do določenega mesta potrebno, pa on sam na potu plača vse, kakor ostali potujoči ljudje. Celo Turki so tako začeli s svojimi tatarji (kurirji). A Vaši Svetlosti naj se mesto kuluka, prenočevanja in vzprejemov na potovanju odredi dostojno nadomestilo v denarju in kadar vam bodo potrebni kakki delavci, naj jih vaši činovniki iščejo za denar, kakor to delajo ostali ljudje; a kadar potujete, naj vam zopet činovniki pripravijo prenočišča za denar. Ako bi se to tako uredilo, tedaj bi tudi ljudje med katerimi se nahajate in oni v bližini cest, kjer često greste, smatrali za največjo srečo, da so v vaši bližini, kakor sedaj to smatrajo za nesrečo.

3. Morale bi se urediti šole. Po mojem mnenju Srbija danes v ničemer ni

sebi beogradske starešine in činovnike ter jih javno opsoval in izgrdil, kakor je najhujše mogoče, in je zapovedal, da se takoj nabavi vse, kar je za njega in spremstvo potrebno. To je bilo ob 10. uri dopoldne, a zvečer je že bilo vsega v izobilju, zemelj, telečjega mesa, vsakovrstnega sremškega vina in celo šampanjca je bilo toliko, da so ga tudi oni, ki so stregli pri večerji, pili kolikor so ga hoteli. Pozneje so beogradski starešine vselej, kadar so žuli, da gre Miloš v Topčider, takol v Zemunu naročili zemlje, telečino, vino in vse ostalo, kar je bilo potrebno.

ma večjega nadomestka in večje potrebe, kakor v ljudih, ki bi bili sposobni za narodne službe.

Jaz ne preziram niti Mišića, niti Vučića, niti Stojana Simića, niti Amldža, niti Petra Cukića, niti Milosava Lapovca; to so ljudje, ki bi se mogli koristno upotrebili za delo, odgovarjajoče njihovim sposobnostim. Ljudje, ki po svojih zaslugah zaslužijo čast in poštenje, kakor mnogi drugi bratje; toda s takimi ljudmi se v današnjem času ne more (kakor se ni moglo niti z starim Radomirov, niti s knezom Vasom!) upravljati niti najbolj urejena država, a kako, da bi se z njimi dala urediti neurejena država; (upravljati pa, kakor so upravljali Turki ali morda še nekolič slabše, to niti ni za narod kak dobiček, niti ni za upravitelje čast).

Z Srbji, ki so rojeni in šolani izven Srbije (v avstrijski državi) se ta nedostatek ne more odpraviti; razun ostalih vzrokov pravič zato, ker oni v narodu ne morejo imeti pravega zaupanja, a v drugič zato, ker se niso učili tega, kar je za Srbijo v današnjem stanju potrebno. Zato sem jaz l. 1820. največ radi tega prišel iz Dunaja v Srbijo, da bi se pripravljali ljudje za javne službe.

Vsi znameniti Miloševi činovniki, zelo neobzračeni in po večini zelo kruti. Vučić je dal svojo mater, staro ženo privezati k drevesu in jo je lastnorčno pretepali.

Sta bila dva najvažnejša Miloševa svetovalca. Oba sta umrla na suženjskih potovanjih.

Dnevne vesti.

Ljubljana, 4. februarja.

Vsa stranka za besedolomstvo.

Žalosten, skrajno žalosten triumi praznujejo mladinski generali. Od njih započeto besedolomstvo je zbor zaupnikov slovesno potrdil in zagrizenos. Zmagala nad objektivnostjo, parti- žanstvo nad poštenostjo.

Kot nasprotniki sedanje demokrat- ske stranke bi se morali tega sklepa odkrito veseliti, zakaj smrti je zapisa- niki zmagala nad objektivnostjo, parti- žanstvo nad poštenostjo.

Toda mi nismo politični strankari, lemeč narodni interes nam je prvo. In zato moramo le z žalostjo konsta- tirati ta škandalozen vzgled javne ne- morale, ki mora naravnost porazno vplivati na ves narod. Če smejo gazi- besedo stranke, da zadostijo svojim trenutnim interesom, potem se tudi ne more zameriti posamezniku, če prelo- ni dano besedo, ker mu to obeta tren- utno korist. Če pa to mnenje ohranja, potem je konec možnosti, potem si lahko podamo roke z Italijani, ker nula tides nas duži.

V tem je tragika sklepa zbora za- upnikov, v tem je najbolj žalostna črta mladinskega besedolomstva!

Aleksa Santič.

(* 27. V. 1868 † 2. II. 1924.)

Njegov oče Risto je bil trgovec pravega mostarskega tipa, ki je polnil prazne liste svojih knjig s prepisi Vukovih nar. re- zni. Mati Mara, mehka in občutljiva na- ra, je vduhila njegovi duši lirčno podlago. Po končani osnovni šoli se je učil v Ljublja- ni na Mahrovci trgovski šoli. Ker je tu zho- el, so ga poslal roditelji v Trst k njego- vemu stricu, bogatemu trgovcu, ki ga je učil v vzgojo Ljudevitu Vučičeviču, mo- rano - lirskemu pesniku.

L. 1883 se je vrnil v Mostar, kjer je ži- vno prebivalstvo še vedno v mišlini na po- nesrečeno vstalo. V trgovini svojega očeta je pisal stihne na zavoj in užalil marsikate- rega očeterga odjemalca. Seznanil se je z mladim trgovcem Jovanom Dučičem, pesnik navdahnjenim. Oba sta začela pisati pesmi. Učitelj Dušan Lemajlić je poslal oba v uredništvo somborskega oftoškega »Go- luba«, kjer je izšla l. 1887. prva Santičeva pesem. Oba sta kmalu potem sodelovala pri vseh književnih listih. Santič je izdal dve zbirki pesmi. L. 1896 je ustanovil »mostar- ska deteljača« književni list »Zoro«. Santiču in Dučiču se je namreč že mnogo prej pri- družil tudi Svetozar Čorović.

Santič pa je bil tudi predsednik pevske- ga društva »Gusle« in »Prosvete«. Iz »Zori- nke« kroga se je ustanovilo tudi prvo so- polsko društvo »Obilica«. L. 1907 so »Zo- rino« ljudje vstopili v uredništvo »Naroda«, so vstvarili srbsko narodno organizacijo. Santič je pričel beležati, zato se je odda- li iz javnega življenja. Prišla je svetovna vojna. Avstrijske oblasti so ga vzele kot talca, obtožile ga radi njegovih pesmi in pri- čel je pred sodišče, ki ga je dvakrat opro- stilo.

Santičovo književno delo je bogato. V Mostaru je izdal štiri zbirke pesmi. Balkan- ska vojna so rodile njegove pesmi »Na star- in omštinast«. Njegova drama »Pod ma- golo« je izšla v dveh izdajah. L. 1911 je »Ma- golo« srbska nagradila njegovo »Hasanagi- meo«, ki je izšla v »Letopisu«. Napisal je tudi »Andjeljko«, ki je izšla v podlistku »Na- vjele« je tudi Heinlejev »Lirski intermezzo«. L. 1914, ga je izvolila kr. Srpska Akademija v Beogradu za svojega dopisne- ga člana. L. 1920 pa je postal član umetni- skega odeljena Jugoslov. akademije v Za- grebu. Regent Aleksander ga je odlikoval z lento sv. Save.

To je kratak življenjski pesnik Santič. O bistvu in pomenu njegovega književ- nega in narodnega delovanja sledi dalje- ročilo.

KAM 9. FEBRUARJA? V NARODNI DOMI NA ŠPORTNI KARNEVALI

Prosveta.

LJUBLJANSKA DRAMA.
V nedeljo je igral Salko (Beneški grovece) o Lipah in aragonskega princa g. Rogoz. O izpremembi poročamo pri na- daljni predstavi, ker je bil poročevalec za- poleten drugje.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V MARIBORU.
Sreda 6. febr. Zaprt.

Sentjakovski oder. Engel in Horst: Vozni Rudl. Zabavna stvarca, ki je dva- krat napolnila in izborna zabavala hvalež- no publiko. Satirčna in igradna patrijote in mejenkoste stremuše. Uradni so zlasti pri- sledni predstavi v živem tempu in s pri- nosno komiko ter z vidnim razpoloženjem. Zlasti s temperamento igrar je itak do- stopno razpoloženje. Zlasti uradni sluga (Podreberšek) je bil v ospredju zani- manja.

Koncert g. Vilme de Thierry-Kavčič- nove. Veliko izgubo je utrpelo naše gledališ- ke, ko ga je zapustila ta vrla, sijajna pevka. Občutili smo to posebno slonci na njenem izvrstno obiskanem, četudi ne po- spolnoma razprodanem koncertu v Unionu. Spored, ki ga je izvajala dovršeno in na- ravnost očarujoče, je nudil izbrane solo- pevce. Solistino je z globokim umevanjem, fino in decentno spremljal na klavirju skla- datelj g. L. M. Škerjanec. Pri dveh pesmih je sodeloval tudi g. prof. Jeraj. Solistinja je izbrano ljubljansko koncertno publiko navdušila do entuzijastičnih priznanj. Po prvem delu koncerta je bilo na odru čevlja, da že dolgo ne toliko. Sijajnega uspeha pri- nobene pevke smo veselili tudi mi. — O podrobnostih koncerta še izpreporovimo.

Občni zbor Saveza dobrovoljcev za Slovenijo.

Včeraj dopoldne se je vršil v kazinski dvorani V redni občni zbor dobrovoljcev, ki so se ga udeležili delegati v precejšnjem številu. Navzoče je pozdravil predsednik prof. Vagaja, ki je obenem predlagal, da se pošlje Nj. Vel. kralju sledeča udanostna brzojavka:

Na svoji letni skupščini zbrani dobrovoljci iz Slovenije enodušno pozdravljajo Vaše Veličanstvo kot svojega bojnega druga z željo, da bi Vaše Veličanstvo tudi v bo- doče stalo na braniku onih idej, katerim je bil položen temelj na poljarnah Dobruže in katere vodijo do popolnega ujedinjenja ju- goslovenskega naroda.

Oblasni savez dobrovoljcev za Slovenijo.

Nato je v kratkih besedah pojasnil za- losten položaj, v katerem se nahajajo danes dobrovoljci. Po njegovem mnenju ne leži krivda toliko na organizaciji, nego na režimu. Po njegovem mnenju je bil režim tisti, ki je razbil dobrovoljski korpus v Odesi. Obdržal po osvobojenju dobrovolj- ce v Makedoniji in Črni gori ter zavlčeval rešitev vprašanja agrarne reforme v korist nekaterih tujerodnih grofov in veleposest- nikov. Končno je apeliral na vse stranke, da zastavijo svoje sile za rešitev agrar- nega vprašanja. Po končanem govoru se je spomnil v preteklem letu umrlih dobrovolj- cev. Za njim sta poročala tajnik Gorčan in blaginjak Bratina. Savez je imel 264.470,75 dinarjev denarnega prometa. Nato je sledil referat Franja Perića o dveh vprašanjih, in sicer: da se ugotovi, da-li so dobrovoljci sploh še zmogni kaj hoteli, in 2. ako so, da ugotove, kaj hočejo, odnosno, kako naj iz- vedejo to, kar hočejo. Referent je pripisal vzroke dosedanjih neuspehov dobrovoljem samim, ki nimajo smisla za organizacijo in solidarnost. G. dr. Pekle je poročal o di- sidentskem vprašanju, blaginjak Bratina pa o propagandnem odseku. Nato je bil izvoljen novi odbor; za predsednika Franjo Perić, za podpredsednike dr. Ljudevit Pivko, prof. Vagaja in dr. Marušič. Končno je bil sprejet pravilnik društvene discipline in proračun za bodoče leto.

— Brzojavni protesti proti prepovedi obnega zbora »Kmetijske družbe«, ki so bili poslani iz zbora delegatov, dne 30. t. m., se glase:

»Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksan- dru Beograd.
Delegati poljoprivrednih podružin iz cele Slovenije, po broju 198, šalju izraze odanosti Vašemu Veličanstvu, istovremeno neenergične protestu proti vladni za- konom za strane sadašnje vladne, koja je zabranila godišnjo skupščino Kmetijske družbe i ako bi se po zakonu morala vr- šiti. Ako je želja, da narod še veruje v ovu državu, onda treba ovakov rad vladu sa svima sredstvima sprečiti. Za delegate, predsednik zbora Ivan Pipan.»

»Gospodinu Pašiću, predsedniku vlade Beograd.
198 delegata poljoprivrednih podružin iz cele Slovenije neenergične protestuju protivu odluke ministarskog sveta, kojim je zabranjena današnja godišnja skupščina Kmetijske družbe i ako bi se po zakonu morala vršiti. Tražimo, da odmah naredite saziv skupštine za godinu 1923, koju je vladu već dva puta protivu zakona spre- čila. Za delegate, predsednik zbora Ivan Pipan.» — Enako gleslo brzojavko kot predsedniku Pašiću se je odposlalo tudi na ministra Vujičića.

— Predavanje v društvu »Pravnik«. Dne 6. (sredo) t. m. ob pol 5. uri poldne se vrši predavanje g. univ. prof. dr. Aleksandra Bilimovića o predmetu: »Družba, država in gospodarstvo«, v dvorani št. 79 sodne palače. Društveni vabljenci, gostje dobrodošli!

— Celjske vesti. Oblastina skup- ščina Orjune v Sloveniji se je vršila v Celju dne 2. februarja. Na skupščini so prišli delegati iz raznih krajev Slovenije, kjer obstojajo Orjune. Pri htu, vlakir se je vršil na kolodvoru sprejem in nato pohod z godbo v Narodni dom, kjer se je ob 8. uri pričelo zborovanje. Poročila funkcio- narjev so bila odobrena. Pri volitvah je bil zopet izvoljen predsednik inženir g. Kran- jevec iz Ljubljane ter z malimi sprememba- mi skoraj vse stari odbor. Ob 12. uri se je vršil po mestu manifestacijski obhod s 6 orjunijskimi zastavami in železničarsko god- bo. Ob 4. uri je bilo dobro obiskano mani- festacijsko zborovanje v veliki dvorani Na- rodnega doma, na katerem so govorili raz- ni govorniki iz Ljubljane, Maribora in Za- greba. Ob 8. uri zvečer se je vršila v vsi- ki dvorani Narodnega doma slavnostna aka-

demija, pri kateri so sodelovali člani kra- jeve opere iz Ljubljane, katerim so bili po- kljeni trije levorjvi venci in sopek. Dvo- rana je bila nabito polna občinstva. Po aka- demiji se je vršil ples. — Protestni shod obrtniškega proti ukinitvi obrtnozadružnega nadzorniš- tva in urada za pospeševanje obrti v Celju, se je vršil na svečeno dopoldne v hotelu »Union«. Poročali so na- shodu g. Rebek, Bizjak, Božič in drugi. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva raz- veljavljenje odloka o ukinitvi omenjenih uradov. Resolucija se je odposlala na pri- stojna mesta. — Obrtniški ples, ka- teri se je vršil v petek 1. februarja zvečer v Narodnem domu, je krasno uspel. Občin- stva iz vseh slojev se je nabralo toliko, da skoro ni bilo dobiti več prostora. Letošnja prireditev obrtnega plesa je zopet pokazala, kako priljubljena je ta prireditev med na- šim občinstvom. — Nesreča s smrtnim izidom. Karol Pušnik, voznik delni- ske pivovarne, je peljal v petek težko na- ložen voz piva proti Celju. Blizu kopališča »Diane« je zavril voz in hotel potem sestl nazaj na voz, pri tem pa mu je spo- drsnilo in je padel tako nesrečno, da je pri- šel pod kolo, ki mu je strlo prsni koš. Med potjo v bolnico je vsled težke zadobitve poškodbe umrl. — Proračun mestne občine Celje za leto 1924 je veliki žu- pan sporačunal z delegacijo ministrstva fi- nanc v Ljubljani odobril in je dovoljeno mestni občini pobirati razne doklade, ka- terih pobiranje je bilo sklenjeno v svrhu po- kritja proračuna.

— Mariborske vesti. Prihodnja seja mestnega občinskega sveta se bo vršila v petek dne 8. t. m. ob 7. zvečer z nadaljevanjem dnevnega reda zadnje seje. Pri nedeljskem obnem zboru Slo- venskega obrtnega društva je bil izvoljen za predsednika družabnik vr- narskega podjetja »Vrt«, Gjuro Džamonja. — Čuden prizor se je nudi danes opoldne na mariborskih cestah. Iz zapore maribo- skega okrognega sodišča je bil odpuščen 15- letni deček, ki je prestal tamkal šest me- sečno kazen zaradi tatvine. Bosoga je od- poslala letišnica na policijski komisariat, da poskrbi za njegov odgon v domovinski občni Brestrico. Policijski komisariat je poslal dečka zopet z redarji na okrajno gla- varstvo, da ga tam odpravijo naprej. In tako je romal deček od Pončila do Pilata po sne- gu in mrazu bos, dokler ni dobil na okraj- nem glavarstvu nek krp, s katerimi si je vsaj za svo ovil otrple ude. V šestih me- secih je imelo vodstvo letišnice menda do- volj časa, da bi bilo zahtevalo iz bližnje ob- čine Brestrice od dečkovih sorodnikov ali, če takih nima, od občine pr čevljev, da bi se bilo prihranilo nepotrebnu komentiranje in zgražanje javnosti. — V nedeljo ob 3. ju- traj se je v svojem stanovanju ustrelil policijski detektiv Andrej Tratnik. Vzrok sa- momora je bedni položaj, v katerem se je nahajal Tratnik, ki je moral skrbeti za se in za svojo petčlansko rodbino. — Policija je aretirala pekoveškega pomočnika Miho Š., ki je svojemu tovarišu, med tem ko sta oba že precel vinjena popiva v kavarni »Drava« ukradel iz žepa 500 Din. — V mi- nuli noči se je neznan storilec spazil skozi odprto pritlično okno v kuhinjo gostilne »Ljudski dom« in odnesel 2 kg gnjati, 10 kg masti, 10 kg klobas, par čevljev, nekaj sladkorja in kave ter 37 dinarjev v gotovi- ni.

— Ptujske vesti. Mestni magistrat raz- glaša sledeče: Vsi lastniki psov morajo prijaviti svoje pse pri mestni blaginji, in sicer najkasneje do 15. febr., oni, ki to ne bodo storili, se bodo strogo kaznovali, ozi- roma se bodo njih psi pokončali. — Pokr- uprava v Ljubljani je izdala novi dimnikar- ski cenik, ki je strankam v pogled pri- mest magistratu. Hišnim lastnikom se na- roča, da si nabavijo knjižice, v katerih ima dimnikar vsakokrat potrditi pometanje in pristavit datum. — Delovanje policijskega odelca v Ptuju v letu 1923. Kaznovanih je bilo v našem mestu 228 oseb, radi prestop- kov zasledovanih pa 217 oseb z uspehom, 40 oseb aretiranih, ovađenih 185 oseb. Vrh- tega se je izsledilo 14 oseb, zasledovanih različnih hudodelstev. — Na potu iz tovarne za usnje »Petovica« na Bregu pri Ptuju, je padel na zledeneli cesti delavec L. Molnar tako nesrečno, da si je zlomil levo roko. — Tuk, policija je zaplenila 10 dinarski bankovec, falzifikat od neke sumljive osebe, ko je ravno nakupovala blago — V bližini Haloz je zapazil neki kmet izvanredno žival in pravi, da take živali še nikdar ni videl in da je bila velika kakor medved. Na brž bo kakšen »Bauern- schreck«. Lahko mogoče, da se je žival pri- klatlila iz gorovja, ker imamo letos precej hudo zimo in žene glad divjačino v vasi. Med kmeti v haloškem okraju vlada velika razburjenost.

— Pošne zveze v logaškem okraju. V logaškem okraju je zelo razvita lesna in- dustrija. Izvojni center za lesno industrijo je Rakek. V njegovi okolici je nad 60 občin, kjer je nastanjenih veliko število lesnih tr- govcev z moderno opremljenimi žagami.

Poštni voz prihaja iz Ljubljane v Rakek dnevno dopoldne ob 8. do 9. ure. Za lesno industrijo bi bilo izredne važnosti, da bi dobivala svojo trgovsko pošto še isti dan. Vsed nezadostnih poštih zvez pa dobiva- jo lesna podjetja pošto šele čez 3 do 4 dni. Dostavo pošte iz Rakeka v okolico oskr- buje neko privatno avtomobilno podjetje iz Loza, ki prevzema pošto v Rakeku šele popoldne med 4. in 5. uro, mesto takoj ju- traj. Včasih pa še v tem času ne. Ob nede- ljah avtomobilna družba sploh ne prevaja pošte. Pošta se potem iz okoliških poštih uradov dostavlja samo dvakrat na teden. Navadno se to neredno, ker poštini urad- dom primanjkuje pismonoš, ali so pa z delom tako preobloženi, da ne zmagajo ve- likoga poštnega prometa. Razumljivo je, da te slabe pošne zveze ogromno škodujejo lesni industriji in razburjajo občinstvo. Vse pritožbe pa poštni direktorji so zaman. Di- rekcijska vedno le odgovarja da poštinih zvez ne more zboljšati, ker ministrstvo ne dovoli kreditov. Lesni industrijanci si sedaj pomagajo na ta način, da na svoje pošne urade pošiljajo uslužbence, da sprasujejo, če je slučajno zanje došla pošta. Te nez- nosne razmere pa ne morejo še nadalje obstajati. Mnenja smo, če bi se poštno rav- nateljstvo z umelečno vlogo obrnilo na ministrstvo, bi dobilo potrebni kredit za boljšo poštno službo na razpolago. Ne mo- rimo si misliti, da bi ministrstvo ne upo- števalo kaspadarskih razmer v logaškem okraju, ki s svojo razvito lesno industrijo neobhodno potrebujejo, da imajo urečeno redno dnevno pošto. Toda ne samo pisme- na in brzojavna služba bi morala biti ure- jena. Vse večje kraje bi morala spajati tudi telefonska zveza. Že lansko leto so in- dustrijanci v Cerklji zbrali večjo vsoto de- narja za postavitev telefonske zveze. Ven- dar brezuspešno. Še danes po preteku ene- ga leta ni duha ne sluha o telefonski zvezi in nihče se pri poštni direktorji ne zga- ne, da bi ugodil upravičenim zahtevam les- ne industrije. Skrajni čas je že, da se raz- mere zboljšajo in da poštna direktorja or- ganizira redno poštno službo v industrijskem logaškem okraju.

— V našem sobotnem poročilu o cvet- licih ređui S. K. Primorje je pomotoma izostalo, da so si zamislili dekoracijo dvor- nare trije letošnji maturanti sred. tehn. šole, ki jim gre v prvi vrsti zasluga za lepo uspele dekoracije navedene prireditve.

— Telefonska taksa za novinarje. Mi- nister pošte in telegrafa je reduciral takso za telefonske aparate v stanovanjih nov- narjev. Letna pristojbina 400 dinarjev taksa za instalacijo 1200, selitev 600 dinarjev.

— Smrtna kosa. Vrhovni nadzornik po- kljene gasilstva g. Ivan Kolesa je včeraj ob trideset na 5. popoldne na posledicah operacije nemadoma umrl.

— Naročnikom tednika »Naš dom« na znanje. Vsed tehniških težkoč »Naš dom« l. 1924 še ni izšel. Ako bodo težkoče pre- magane do 15. t. m., potem izide list zopet ter bo redno izhajal kakor doslej. Ako pa težkoče ne bo mogoče odstraniti do na- vedene dne, potem list sploh ne bo več iz- hajal. Naročniki, ki so plačali naročnino za leto 1924, dobe potem vrnjeno vse, kar so plačali na naročnini za l. 1924. — Upravi- ništvo »Našega doma« v Murski Soboti.

— Požar v Bitnem. V nedeljo zvečer je izbruhnil požar pri bitenski trgovki Ce- punovki, ki jo bo morda stal življenje. Tr- govca je šla za nekaj časa v vas k svojim sosedam Ko se je nakrmila, se je vrnila domov, kjer se ji je nudil strašen prizor. Iz sredine strehe je švigal proti nebu rdeč zubeli, ki se je v kratkem razširil na vsi slamanato streho. Prestrašena žena je komaj zavpila na pomoč. Takoj nato pa se je zgrudila v nezavest. Na lice mesta so pri- hiteli ognjegašci iz Zabinice in Strazišča. Na- peli so vse sile, da bi rešili vsaj nekaj bla- ga, denar in dragocenosti. Toda nihče ni vedel kje hrani denar in poev tega sta se razpočila sod spirita in petroleja. Delo ognjegašcev je bilo torej brezuspešno. K sreči ni bilo vetra, ki bi lahko upepelil celo vasa. Cepunovka se dolgo ni vzdržala iz nezvesti in težko je upati, da bo okrevala. Zgubila je vse svoje premoženje. Njen mož se nahaja v Ameriki in je slučajno brez za- služka. Zaenkrat se še ne ve, kako je po- žar nastal.

— Stavka državnega pravdnika. Na zatožni klopi je sedel te dni v Sarajevu neki delavec, obtožen, da je ponesveril 500 dinarjev. Prodajal je namreč samokres svo- jega tovarša, izkupicek pa plačal zdravni- ku, ki je zdravil njegovo bolno ženo. Do- tični zdravnik je bil zaslišan kot priča in državni tajnik je zahteval, naj se dotični znesek vnese v zapisnik. Tega pa ni do- pustil senat, kar je državnega pravdnika tako razjarilo, da je zapustil dvorano. Sod- ni dvor je zahteval njegovega zastopnika, toda vsi so se branili sprejeti zahtevo, češ, da niso za to pooblašteni. Senat je nato obtoženca opustil, ker ni bilo kazenskega predloga in ker je obtoženec ravnal v sil.

— Dve jagnjeti z eno glavo. Prosvet- ni minister je dovolil Dušanu Tokiču, da

sme pokazati v vseh šolah dve jagnjeti, ki imata samo eno glavo. Višino prostovoljnih prispevkov bo določil voditelj dotičnega šolskega zavoda.

— Velika ljubezen neke ženske. Pred nekaj dnevi je umrl v Vel. Kikindi železni- ski uradnik Silagy. Smrt je vdovo take pretresla, da je venomer trdila, da so ga živega pokopali. Nekega večera je odšla na pokopališče in pričela z rokami odkopa- vati grob. Naenkrat pa se je dvignila in stekla domov, kjer se je obesila.

— Doživljaj v stanovanju dr. Janžeta Novaka. Ko se je vračal tajnik državnega sveta, dr. Janže Novak, septembra meseca lanskega leta na svoje beograjsko stanova- nje, ni mislil, da bo presenečen. Stopivši v sobo, jo je našel zasedeno po štirih mo- žakarjih. Skušal jim je dokazati, da je sta- novanje njegovo, toda zaman. Mesto, odo- vora ga je začel kavarnar Jevremović psi- vati. Končno so mu priskočili na pomoč še ostali trije tovariši, ki so začeli dr. Novaka neusmiljeno pretepati. Topli so ga v sobi in topli tudi v veži, čeravno se je tam zbralo že precej poznih radovednežev. Za- deva je končala pred sodiščem. Kavarnar je bil obsojen na mesec dni zapore in bo moral poleg tega plačati dr. Novaku vsote 1700 Din.

— Samomor reduciranega uradnika. Pred nekaj dnevi se je nastanil v beograjs- kem hotelu »Pariz« neki gost Udovički, k- se je prijavil za srezkega načelnika v Ku- manovem. Bil je tih in je po izjavah usluž- bencev precej pil. V nedeljo dopoldne pa ga ni bilo na spregled in hotelski vratar je domneval, da gre za nesrečo. Obrnil se je na policijo, ki je takoj prihitela na lice me- sta. Nasilno so odprli zaklenjena vrata in našli Udovičkova ležati v pošteli s pre- streleno glavo. Iz pisma je bilo razvidno, da gre za reduciranega okraškega ekonom- iz Kumanovega. Usmrtil se je, ker ni mo- gel najti izhoda iz svojega obupnega po- ložaja in ker ni mogel gledati pomanjkanja svoje žene in treh otrok. V Beograd je pri- šel, da bi prošil za pomoč Pašićeve hčerko, ki pa je bila slučajno v Rimu. Pomagala mu je namreč že lansko leto, ko se je na- hajal na cesti.

— Strašna smrt 72 letne starke. Zadnje dni pretečenega meseca je prišla na selem v Ogulin 72 letna vdova Marija Brajkovič iz Oštarije. Po svojih opravkih je šla v go- stilo, da bi se nekoliko pokrela in okrep- čala. Vsed starosti in mraza je vino zelo hitro ukinjalo, kar je zapazil občinski re- dar, ki je revico odvedel v zapor. Ponoči se je starka streznila, bila pa je vsa pre- zebila. Pobrala je nekaj papirja in zakurila. Nesreča je hotela, da se li je vnela obleka. Pričela je klicati na pomoč, toda zaman. Umrla je v groznih mukah. Pravilo, da je nekdo izmed stražnikov slišal njeno vpitje, pa se ni oglasil.

Iz strankarskega življenja.

Občni zbor kraljeve organizacije NSS v Ptuju se je vršil dne 31. januarja t. l. v mali dvorani Narodnega doma. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik g. Anton Blažek ptujski župan, ki se je uvodoma spomnil umrlega člana g. profesorja Be- rančica in prošil navzoče, da se v znak sožalja dvagnejo raz sedežev, kar so zboro- valci storili. Po poročilih odbora se je iz- vršila volitev novega odbora. Soglasno je bil izvoljen sledeči odbor: predsednikom g. Anton Blažek; odborniki: Fran Lenarčič, Anton Gomz, Egidij Stiz, Blaž Travežan, Franc Fenc in Jože Kogelj; namestnika: Alojz Berlič in Peter Maroh; preglednika: Jakob Tobias in Milan Menone. Po volit- vah je imenovan načelnik NSS poročal cen- tralni tajnik o društvenih zadevah, nakar je predsednik Blažek zaključil lepo uspel ob- čni zbor.

Društvene vesti.

— Elitni tehniški ples, ki ga priredi »Akademsko društvo jugoslovanskih tehni- kov« (A. D. J. T.) pod pokroviteljstvom »Udruženja jugoslovanskih inženirjev in ar- hitektov, sekcija Ljubljana« in častnega damskega komiteja, se vrši v torek, dne 5. februarja v gornjih prostorih Narodnega doma. Pričetek ob 20. uri. Oficijelni spre- jem od 8. do pol 9. ure. Posetnike opozar- jamo, da bodo radi navala pri buffeth po- slovalce posebne blaginje s kuponi.

Društvo naenimikov za Slovenijo opo- zarja, da se vrši prihodnja javna odobrova seja v sredo, dne 6. febr. 1924 ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društve- na pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritlično, desno.

Slovensko zdravniško društvo v Ljub- lani. Nadaljevanje rednega občnega zbora se vrši v četrtek 7. febr. t. l. ob pol 8. zv. v ženski bolnici. Nato predava g. dr. Pirc, zdravstv. nadzornik: Metodika zdravstvene propagande.

pravočasno izvršiti vsa pripravljana dela. Postavljena je žirija strokovnjakov, ki bo do- izbiral in razporejal poslane slike. Po- drobni program razstave se objavi naknad- no. Vse posiljavitve je treba nasloviti: Od- boru za prireditev izložbe karikatrista (Umetniško Odeljenje — Knjižnice Ljubice 34, Beograd).

1. Pariško gledališče. V pariškem umet- niškem gledališču igrarje Henri Clercovo dramo »L'epreuve du bonheur«. Vsebins- te sodbene drame je v kratkem sledeča: Mlad delavec Roysse, eden voditeljev sindi- kalne gibanja, se dve leti po vojni izgubil v svoj ljubici meščanski hčeri Germaini Der- vali. Zatepel v svoje načrte, misli, da se mora odreči nemogoči ljubezni. Toda Ger- maine ga ljubi še vedno in mu izpove, da želi biti le njegova. Tretje dejanje: Roysse- l in Germaine sta poročena in oba zadovolj- na. Ob delata v svojem malem stanova- nju. Royssevoli tovariši, ki ga skoraj nikdar ne vidijo, ga obtožijo dezertacije. Roysse- l trpi, toda ljubezen njegove mlade in tople žene je močnejša nego vsi politični principi in sindikati.

1. Grob pod slavo. 30. januarja so igrali v Parizu v »Comédie Française« tragedijo v treh dejanjih ki jo je spisal znan mladi dramatik Pavel Reynal po naročilu gledališkega ravnatelja. V umetniških kro- gih je vladalo nenavadno zanimanje za to dramo. Avtor, ki je bil ves čas vojne na fronti, je spisal dramo »Grob pod slavo- lokom«, v kateri nastopajo samo tri osebe. Drama je posvečena heroizmu, ki ga pred- stavlja grob neznanega vojaka. Občinstvo jo je sprejelo na splošno z odobravanjem, posamezne scene pa so povzročile precej mirnjenja.

1. Pod Virgilijem. V grobnem so našli v posebni duplini zel- slike na zidovih.

Komisija za varstvo starodavnih spomeni- kov je izjavila, da so te slike velikanskega pomena za določitev dotične dobe.

1. Franc Ravoli: Vsak je sam svoje sreče kovač. Pod tem naslovom je izšla v »Zvezni tiskarni« v Ljubljani knjižica, ki je drobna po obsegu (74 strani), a bogata po svoji vsebini. Pisatelj pojasnjuje v nli, po katerem potu pridemo na pošten način do boljših gospodarskih uspehov. Glavni pogoji za usako uspešno pridobivanje so: negovanje telesa (zdravje), vsestranska iz- obrazla, poro vedenje, kreпка volja, mar- livost, varčevanje in podietnost. Kjer vla- dajo te lastnosti, tam raste blaginja, ki jo je treba uživati s bi in drugim v prid. V tem smislu je treba vzgajati človeka že od rane mladosti ter mu nekako vcepiti prid- bitveno sposobnost. Napredovati mora ko- rakoma in stremeti za tem, da se osamo- svoj in vsestransko gospodarsko organi- zira. Le tako more v polni meri udelstvo- vati svojo delavno in organizatorično moč in doseči polni gospodarski uspeh. — li.

1. Zadnje delo Maksima Gorkoga. Ame- ričan Barret H. Clark priobčuje v london- ski »Fortnightly Review« svoj nedavni raz- ski govor z Gorkim. Pisatelj je izjavil, da ni zadovoljen s svojimi gledališkimi deli, ker so slaba. Zadnje dovršeno delo je »Starec«, ki so ga igrali v Rusiji, in pa tiskano. Na- pisal ga je pred leti. Drama vsebuje življe- nje bivšega jetnika v Sibiriji. Po prestani kazni se mu je z mnogimi žrtvami posre- čilo, da je otvoril malo trgovino. Dobil je konkurenta, ki je poznal njegovo preteklost, in ta mu je počasi uničil vse. Gorki je hotel povedati to-le idejo: Prestane boli nam ne dajo pravice, soditi o svetu, ki sam po sebi ni hudoben. Hudobni smo mi. Svet je vedno dober. Mi sami smo

povzročitelji tragedij. Toda upanje v nas ne zamre, ker je svet v bistvu dober in življenje je sladko. Kdor se pritožuje nad svojimi bolestinami, je velik egoist. »Starec« dokazuje možnost človeške volje in prika- zuje napako Saninovo filozofijo. Rusija ni ne pesimistična in ne abnormno cinčna. Nova ruska literatura ne obravnava več samo norosti in smrti. Dostojevski in To- stoj sta velika umetnika, toda njun vpliv je bil slab, ker sta uničila vero in iniciativu. Gorki je nadalje izjavil, da je nameravala sovjetska vlada izdati zbirko del najbolj- ših pisateljev, toda vsled pomanjkanja kapitala je morala prenehati z izdajo. Danes ima največji vpliv na mlado rusko generacijo ameriški romanopisec Jack London, ki po- veljuje energijo. Pesnik Klotas vič je iz- razil novi evangelijske ruske mladine z besedami: za zmagovalce ni palm, za prema- gane ni usmiljenja!

1. Nova francoska drama. Mladi fran- coski pisatelj Pavel Violar je izdal dramo »V pametni letih«, ki sicer ni idejno or- ginalna, toda je zanimiva. Nema vsebina li- sledeča: Karel Bourdouch, velik otrok s šti- ridestimi leti, živi srečno in mirno s svo- jimi starimi roditelji in s staro služkinjo, ki ga obožava. Vsakdanji kruh si služi kot uradnik v osrednji knjižnici ter je popolno- ma zadovoljen. Ker je sklenil, da ostane sa- mec, ga ne zanima nobena ženska. Lepega dne pa mu predstavi njegov bliski tovariš službo Bourdouch, ki je dosegel da jo je spre- je njegov ravnatelj v službo. Naposled pa se je celo zaljubil vanjo. Ker pa je preveč bo- ječ, se ni upal razodeti vdovi svojega na- g

Socijalni vestnik.

Socialno politične naloge občine.

(Ljudska visoka šola v Ljubljani.)

Dne 3. t. m. je predaval v okviru Ljudske visoke šole publicist Fr. Erjavec »O socialno političnih nalogah občine«. Predavatelj je bil izjemno zanimiv, kateri so sledili poslušalci z največjo pozornostjo, so bila slišna: Socialno vprašanje je tako staro kakor človeška družba. Čim bolj se prebujala družba iz starega, naravnega gospodarstva v moderno, denarno gospodarstvo, tembolj se je socialno vprašanje poostroilo in zavzema danes tako oblike, da pretresa celokupno človeško družbo. Posebno pri nas v Sloveniji, kjer je naše razvito gospodarstvo življenje vsled dogodkov svetovne vojne zašlo v težko gospodarsko krizo, zahteva socialno vprašanje nujne rešitve.

Kdo pa je poklican reševati socialno vprašanje? V prvi vrsti je to naloga države, potem pokrajine in končno občine. Z uvedbo ustavnega življenja v bivši Avstriji (1849) je bila občina priznana kot subjekt kolektiv. kraj, interesov, ki ima kot tak pravico in dolžnost za njihovo samostojno upravo. Ker je bilo vsled pritožb absolutizma ustavno življenje za dolgo desetletij let zopet potisnjeno v ozadje, je izšel zakon glede ureditve občin, ki si je osvojil principine iz 1. 1849 šele 1. 1862. Na teh principih temeljijo tudi občinski redi, ki so jih izdale posamezne dežele bivše Avstrije na podlagi zakona iz 1. 1862.

Naloga, ki jih ima vršiti občina v svojem območju delimo v prenesene in lastne. V preneseni delokrog spadajo v prvi vrsti: izvedba občinskih in državnih volitev, izdajanje domovinskih listov, ljudsko štetje, odgonstvo, vojaška nastanitev, vodstvo črnovalniških listov, soledovanje pri mobilizaciji itd. Lasten delokrog pa obsega predvsem: upravo občin, imetja, skrb za varnost osebe in imetja, skrb za vzdrževanje cest, mostov in trgov, poljsko, tržno zdravstvo in pravstveno policijo, uboštvo in skrb za občinske dobrodelne namene, stavbo in požarno policijo, šolske zadeve, v kolikor to določa zakon, izvrševanje prostovoljnih dražb itd.

V kakih odnosih stoji naša občina napram stremeljem lastne občine? To moramo ugotoviti, da vlada pri nas žalibog premalo zanimanja za delo občine in njeno politiko. Medtem ko se skoro že vsak interesira za tega ali onega državnega poslanca, za njegov govor bodisi v parlamentu, bodisi na kakem lokalnem zborovanju, se smatra delo občine za manj vredno, zato samo pa za domeno določene klike. In sicer imamo zaznamovati ta negativen pojav pri kmetu in meščanu.

Intenzivno zanimanje za občinsko politiko je pri nas redkejša posebnost, ker država pušča številne panoge zanemarjene. Dolžnost občine je, da prevzame samo te naloge in jih rešuje, v kolikor je v to kompetentna. Izmed socialnih nalog občine se hočemo omejiti predvsem na one, ki zadevajo mladinsko skrbstvo, stanovanjstvo in brezposelnost.

V bivši Avstriji je bil zakon za mladinsko skrbstvo docela pomanjkljiv. Pri nas imamo v tem oziru boljši zakon toda kaj pomaga, če se zakon ne izvaja. Dnevniški zavetnik, kjer dobi zanemarljiva mladina primerno vzgojo in nadzorstvo, imamo v Sloveniji toliko, da jih lahko seštetamo na prsti. Ali se res ne zavedamo dolžnosti napraviti zamenjarije deli lastnega naroda, iz katere se rekrutira, kakor nas uči kriminalistika, prejaljšje največji kontingent zločincev?

V mladinsko skrbstvo spada in poklicno svetovanje. Po dovršitvi ljud. šole se mora skrbeti, da se mladi naraščajo posvetijo poklicu, za katerega je poklican. Kdo naj svetuje mladostniku pri tem poklicnem izbiranju? Oče in mati ne moreta tega izvršiti v potrebni meri, ker sta sama potrebna na svetovni in nimata vpogleda v sodobno gospodarsko življenje. Tu se odpira občini hvalažno polje, da rešuje z uvedbo poklicnih svetovalnih poklicne probleme v korist posameznika in celokupnosti. Za vglad naj nam služijo v tem oziru občine v Nemčiji.

O stanovanjski bedi pisati, je odveč, kajti to nadlogo občini pri nas dnevno že vsa. Sledeti slučaj nam osvetljuje dovolj jasno socialno važnost stanovanjskega vprašanja: Ob prevaru se je naselil v Ljubljani pošten in marljiv obrtnik s svojo družino iz Goriskega. Vs ed pomanjkanja stanovanja je otvoril svojo delavnico v neki luknji ljublj. predmestja. Sam je prenočeval po gostlinih v Kolodvorski ulici, medtem ko so ostali člani njegove družine stanovali raztreseno po vseh delih mesta. Razumljivo je, da tako razcepljena družina izgubi vse privlačne sile za poedinca. Iz nekaj vzornega družinskega očeta postal je ta obrtnik — strasten pijanec in njegova deavnica je opustela. Ena izmed njegovih hčer pa je bila obojena pred nekoli mesece na večerino prisilno delo in se nahajala tačas v ženski kaznilnici v Begunjah na Gorenjskem. Za stanovanjske vprašanja, ki poraja objekte za boljnice in leče, ni pokazala država pri nas dosedaj še nikakega smisla. Pač pa ima v sami Ljubljani stotrideset stanovanj zasebnih za svoje urade. Da ublaži stanovanjsko bedo, je ljubljanska občina sicer nekaj storila, a 1 to je malo. Tu zamore le zasebna in iniciativa več ukreniti. Država in občina pa sta dolžni, ki nuditi vsestranske olajšave.

Todnji podatki o številu brezposelnih v Sloveniji nimamo. Vendar pa ni pretirano, če trdimo, da je že danes v Ljubljani 10 do pet tisoč brezposelnih ljudi. Kako od pomoči brezposelnim? Z zaslužnim delom in zavarovanjem za brezposelnost. Ker pa se zaslužni delo, kakor je izkazala praksa, ne izplača, mora pričeti občina s svojim zavarovanjem za brezposelnost, da da državi iniciativno za vsestransko reševanje vprašanja brezposelnosti.

Konečno moramo pripomniti, da more komunalna politika, zlasti pa socialna, obraditi uspehe le tedaj, če se centralna zakonodaja zaveda v polni meri pomena in nalog občine, ki je za družino prva in najvažnejša soc. edinica. Nuditi ji mora čim širšo samoupravo in potrebnih mater. sredstev v svrhu neoviranega občekorisnega delovanja. Občina pa mora dati iniciativno državi zakonodaj, da se loti z vso vmo reševanja stanovanjskega vprašanja in brezposelnosti, ki tvori danes ledro vsega praktičnega socialnega skrbstva.

Izselilniški komisariat v Zagrebu objavlja: Izselilci, ki se po preteku šestih mesecev zopet vrnejo v Ameriške Zdržene države vzamejo lahko soboj zeno in otroke pod 18 let ne da bi s tem obremenili dovoljeni kontingent, ki je sedaj že izčrpan do konca junja 1. l. To olajšavo izseljenec sporoča ameriški konzulat potom našega ministrstva za socialno politiko vsem zainteresentom.

Osemurno delo v Belgiji. Delavski minister je predložil zbornici predlog o reviziji osemurnika. Predlog se sklicuje na delstvo, da večina držav ni ratificirala konvencije v Washingtonu in da je neobhodno potrebno priznati industrijalcem glede osemurnika gotove olajšave, da se dvigne nacionalna produkcija. Revizija osemurnika pa nima namen prekoračiti temeljna načela zakona o osemurnem delu.

Odpovedana tarifna mezdna pogodba nemškim železničarjem. Državni prometni minister v Nemčiji je 400.000 železničarjem odpovedal tarifno mezdno pogodbo. Pri sestavi nove pogodbe se bo za celo državo enotno uredil delovni čas, dočim mezde ne bodo več enotno urejene in se bodo razlikovale po gospodarskih okoliščinah posameznih pokrajin in krajev.

DRŽAVNA BORZA DELA.

Pri vseh »Državnih borza dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj, je iskalo v preteklem tednu od 20. januarja do 26. januarja 1924 dela 182 moških in 107 ženskih delovnih moči. Delodajalci so pa iskali 97 moških in 59 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 89.

Promet od 1. januarja do 26. januarja 1924 izkazuje 2217 strank, in sicer 887 delodajalcev in 1330 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 481.

Dela iščejo:

Pri Državni borzi dela v Ljubljani: 14 rudarjev (poročeni), 3 vrtnarji, 4 kovači, 2 kleparji, 1 železovinar, 8 stavb. ključavničarjev, 10 strojnih ključavničarjev, 5 mehanikov, 3 elektromonterji, 16 mizarjev, 1 strojni mizar, 1 žagar, 2 kolarja, 2 sodarja, 1 sedlar, 4 tapetniki, 5 krojačev, 5 čevljarjev, 13 pekovi, 3 mesarji, 10 zidarjev, 1 vodovodni inštalater, 4 slikarji, plekarji, 3 tesarji, 7 strojnikov, kurjačev, 13 topilniških delavcev, 4 trgov. sotrudniki (Speceristi), 1 železovinski delovodja, 1 strojni tehnik, 1 prejemalec lesa, 3 knjigovodje, 13 pisarniških moči, 10 slug, 12 valencev, 1 vzgojiteljica, 3 kontoristice, 3 trgovske sotrudnice, 1 restavracijska blaginčarka, 1 hotelska sobarica, 3 natakarice, 2 šivilji, 2 modistini, 10 delavk, 1 hišnica itd.

Pri Državni borzi dela v Mariboru: 3 gospodinjice za na deželo, 48 hlapcev, 1 deklet, 24 vinčarjev, 6 ekonomov, 8 rudarjev, 1 vrtnar, 1 kamnosek, 3 opekari, 8 podkovskih kovačev, 1 kolar, 12 stavb. in stroj. ključavničarjev, 4 železostugarji, 3 kleparji, 4 mehaniki, 6 mizarjev, 2 kolarja, 2 sodarja, 4 žagarji, 1 usnar, 4 sedlarji, 22 krojačev, 5 šivilji, 22 čevljarjev, 3 minarji, 15 pekovi, 3 mesarji, 15 natakarjev, natakaric, 1 laborant, 10 zidarjev, 4 slikarji, 10 tesarjev, 7 strojnikov, 163 tovarni, in pomoznih delavcev in delavk, 10 slug, 4 knjigovodje, 21 trgov. pomočnikov, pomočnic, 1 šofer, 1 strojevodja, 28 pisarn. moči, 14 vzgojiteljic, 2 modistki, 122 gospodinjic, kuharic, služkinj, sobaric, varuške, postrežnice, 3 pregledovalke jajc.

Pri Državni borzi dela v Ptuj: 1 ekonom, 4 oskrbniki, 15 poljed. delavcev, vinčarjev, 1 rudarski paznik, 1 vrtnar, 1 kamnosek, 4 kovači, 8 ključavničarjev, 1 elektromonter, 1 zobotehnik, 2 mizarja, 1 kolar, 1 sodar, 1 usnar, 4 sedlarji, 2 krojača, 3 čevljarji, 1 klobučar, 7 mizarjev, 1 pek, 2 zidarja, 1 slikar, 3 strojniki, 2 kurjača, 1 sluga, 1 nočni čuval, 2 trgov. pomočnika, 1 skladiščnik, 7 dlnarjev, 1 hišni hlapec, 1 pisar, moč, 1 kmečka deklet, 2 prodajalki, 8 služkinj, 25 valencev, vajencev itd.

V delo se sprejmejo:

Pri Državni borzi dela v Ljubljani: 1 vinčar, 1 avtogetični varilec, 1 kovoličitelj, 3 lesni strugarji, 1 modelni mizar, 3 pletarji, 2 predilniška predelavca, 1 predilniški mojster, 1 sodavinar, 4 jetniški pazniki, 30 valencev, 1 sobarica, 1 kuharica, 4 kmečke deklet, 2 služkinj.

Pri Državni borzi dela v Mariboru: 58 hlapcev, 4 deklet, 5 vinčarjev, 3 vrtnarji, 1 nožar, 1 kovač, 1 železovinar, 1 ključavničar, 2 urarja, 1 specialist za avtogetično varjenje, 8 mizarjev, 1 kolar, 4 žagarji, 2 gaterista, 3 pletarji, 1 tkalec, 1 minar, 1 slaščičar, 34 valencev, 1 gospodinja k orožnikom, 1 doilja, 30 šivilji za perilo, 2 hišni šivilji, 1 šteparica vrhni delov čevljev, 1 blaginčarka, 2 plačilni natakarici, 2 vzgojiteljice, 3 varuške, 19 kuharic, 28 služkinj, 6 sobaric itd.

Pri Državni borzi dela v Ptuj: 20 poljskih delavcev, vinčarjev, 1 vrtnar, 1 kovač, 1 ključavničar, 1 kolar, 1 strugar, 30 pletarjev, 1 strojeplavnik, 1 kurjač, 1 sluga, 3 dlnarji, 1 hišni hlapec, 7 kmečkih deklet, 3 kuharice, 1 sobarica, 3 služkinje, 9 vajencev itd.

Dopisi.

Iz Šiške. Na Svečnico je priredila Narodna čitalnica pri Valjavcu svojo občajno vsakolekno »Vodnikovo besedo«. Še dokaj točno je orkester jug. žel. zalagal otvoritveni komad, nakar je drušveni talnik v zbranih besedah pojasnil pomen Valentinke Vodnika. Temu je sledil kratak, a skrbno našuširan balet, ki pa radi slabe elektr. razsvetljave ni prišel do efekta. Pevski zbor je za odrom — ob živi sliki baletk ob slavljenem kipu — zapel »Vodnikovo« — »Dramilo me moj rojakom« — pri odprtem odru pa še »Gorski kralj«. Prireditve je povzdigel nastop g. P. Burje in g. Belota, ki sta ob spremljevanju na klavir g. prof. Kozine izpela preizkušeno študirani aril — ter dueta odmorila iz opere — za kar sta žela iskren aplavz. G. vprizoriti Volkašina bi bilo le sledeče omentiti. Nastop tolikoga oseba je bil radi premalinskega odra precej oviran, sicer pa so posamezne osebe bile do pridobnosti kos svojim vlogam, le petje bi bilo lahko boljše. Narodni čitalniki lahko samo čestitamo, da je v zadnjem času postala nova zvezda v vsemu aglinih ljublj. kulturnih društev. — Gledus.

Kino Matica

31. januarja do 10. februarja

Žena z milijoni

od 4. do 6. februarja II. del:

Knez brez zemlje.

Primorske vesti.

Zamenjava zadržnega denarja. Se pred podpisom rimskega sporazuma sta bila šla zastopnika političnega društva »Edinost« v Trstu dr. Wilfan in dr. Čok v Beograd, da se informirata o vsebini sporazuma. Dr. Wilfan je ob tej priliki obiskal italijanskega poslanika v Beogradu, Summonteja. Ko sta bila naša ministra v Rimu, sta prišla na poziv dr. Ninčiča tja tudi dr. Wilfan in predsednik Zadržne zveze v Trstu dr. Agneletto. Sodelovala sta z referenti italijanske vlade pri določitvi podobnosti o sporazumu glede zamenjave denarja primorskih zadrž. Ko sta se gg. Pašič in Ninčič na svojem potovanju v domovino ustavila v Trstu, so se jima poklonili zastopniki pol. društva »Edinost« dr. Wilfan, dr. Slavik in dr. Čok. Izrazili so jima zadovoljstvo primorskega ljudstva nad sklenjenim sporazumom in se zahvalili za njihovo podporo v prilog primorskih zadrž. Ministrski predsednik Pašič jih je zelo prijazno sprejel ter jim izjavil, da je bil sporazum potreben za obe državi in da bo gotovo tudi ugodno vplival na položaj Jugoslovenov v Italiji.

Pri istih za enotno fronto. Pretečeni četrtki se je vršil v Trstu občni zbor političnega društva »Edinost« za lstru. Zborovanja so se udeležili odposlanci vseh istrskih slojev. Prvo točko dnevnega reda je tvorilo poročilo in razprava o dosedanjem delu in organizaciji. Glede tega vprašanja smo že poročali o priliki občnega zbora političnega društva v Trstu. Po daljši razpravi o politični reorganizaciji je bil soglasno sprejet sklep, naj se vsi Jugosloveni Julijske Krajin zopet združijo v enotno politično organizacijo s pokrajinskimi oddelki za Gorisko, Istro in Trst, ki naj imajo najširšo avtonomijo v vseh vprašanjih, ki se tičejo posameznih pokrajin. Centralna politična organizacija pa bodi v Trstu. Za tržaškimi političnim društvom je prišlo na vrsto še istrsko, svojo besedo mora še izreči politično društvo »Edinost« v Gorici, kar upamo, da bo z ozirom na predločene volitve tudi storilo, da ne postane o volišče malodušni in se odzovele klicu na volišče.

Vitezi Italijanske krone. Italijanski kralj je na Mussolinijev predlog imenoval neke dobre znanke Bandellia. Peterella in Galeusiga za viteze italijanske krone. Ako bi bili Italijani dosledni, bi morali imenovati za viteze tudi vse one makedonstvujoče, ki so pod njihovim pokroviteljstvom bitali naše ljudi, kajti edino to jim lahko Italijani morejo šteti za zaslug. Radovedni smo, kakšen bo njihov bodoči viteški nastop.

Z Goriskega. Italijansko društvo »Za narodno kulturo« in učiteljice »Scipio Slapaper« sta si nadela nalogo razširjati kulturo na Goriskem. Otvorila sta tečaj za latinsko, italijansko, slovensko in razne druge moderne jezike. Razen tega bosta priredila predavanja v Gorici in na deželi. — Kot prvi je predaval v Adovščini prof. Lorenzoni v slovenski in italijanski o lepotah Italije. V kratkem se bo vršilo drugo predavanje v Vipavi. To delo je sicer hvaljevredno, toda čudno je, da ne posveča društvo svojih sil v Furin, kjer bi bilo mnogo bolj potrebno. Morda je s tem v zvezi tudi gonja proti goriskim prosvetnim društvom?

Admiral Thon di Revel v Trstu. V sčoto je prišel v Trst italijanski admiral Thon di Revel. Tržaško mesto mu je poklonilo zlato medaljo in dragocen meč. Thon di Revel si je pridobil za italijansko mornarico velike zaslug in je bil 1. 1917 imenovan za senatorja.

Kdaj bo konec? Za sodniki so se italijanske oblasti spravile na sodne uradnike. Pred nekaj dnevi je namreč dobilo 12 uradnikov goriske sodnije poziv, naj se nemudoma opravičijo za razna očitana, ki jih je predsedstvo navedlo v dotičnem pozivu. Nekemu zelo marljivemu uradniku se očita »slavoljubnost«, dokazati torej morajo, da je »slavoljub«, kar bo po mnenju dopisnika »Edinosti« najbolje storil, ako ubije par Slovencev in jih podari svojemu predstojniku. Uverjeni smo, da bo vseh 12 uradnikov odpuščenih, ravno tako pa smo tudi uverjeni, da se bo gonja nadaljevala tudi pri podeželskih sodnjah, dokler bo tam dihal samo še en Slovenec. Tako pač razumevajo goriski fašisti sporazum in zblizanje med obema narodoma.

Človeške žrte pod plazom. Dne 24. jan. so se nahajali na Striški planini Franc Leban in še trije mladenčji, vsi Nemskorutari. Ko so prišli skoro na vrh hriba, so se oddaljili od napore hoje. Franc Leban je nesel v Jugoslavijo tkač vrečo volne. Namrekat se je začel sneg pod nogami premikati in snežni plaz je zale vse štiri potnike in jih zanesel navzdol. Franc Leban in Ivan Stender sta bila sredi plazu kmalu zgubljeni. Nekega mladenčja je zaneslo v do no med dreve, kjer so ga našli z zlomljeno nogo in napol zmrmženega. Nekaj drugi se je srečno rešil do Striškega, Lehana in Stenderja pa so našli z zlomljenima hrbtnicama.

Šah.

Šahovska zveza v Celju je na svoji seji dne 1. februarja med drugimi sklepala o prireditvi pokrajinskega šahovskega turnirja. Jugoslovanski šahovski savez v Zagrebu ne namerava letos prirediti nobene tovrstne prireditve. V šahovski zvezi v Celju so se pozivljajo, da že sedaj sklepajo o eventualnem sodelovanju na šahovskem turnirju, da bodo lahko na dan, ki ga bo zveza še pravočasno določila, potom svojih delegatov predložili konkretne predloge in sicer tako glede števila udeležencev, kakor tudi glede prispevkov, ki bi jih zmogli poedinli klubi prispevati za prireditve.

Na svoji zadnji seji je bila šahovska zveza v Celju mnenja, da bi bil najprimernejši čas za prireditve turnirja v mesecu juniju ali pa v avgustu. Šahovski turnir naj bi se priredil v Celju (sedež zveze in nekak centrum Slovenije) ali pa v Ljliji (z ozirom na ugodno lego napram klubom v Ljubljani in okolici).

Stroški šahovskega turnirja bi znašali g. asom proračuna največ 10.000 Din. Zastopnik celjskega šahovskega kluba je izjavil, da je njegov klub pripravljen prispevati 2000 Din. Ako bi temu zgledu sledili še ostali šahovski klubi in premožnejše korporacije (sindikati bank, pokrajinska uprava itd.) bi bila z lahkoto pokrita proračunljena vsota.

Zveza je približno ugotovila, da bi število turnirskih igralcev znašalo 14 do 20. Prijavil se je za turnir med drugimi g. Pojanec znan iz novosadskega turnirja. Celjski šahovski klub bi poslal na turnir troje svojih najlažjih igralcev, Ljubljana s Šiško in Včon najmanj 10 in Maribor bržkone kakih 10. Poleg tega bi prišli v poštev za

turnir tudi doslej v zvezi se ne včlanjeni klubi, če bi se pravočasno včlanili. Tako obeta postati nameravani pokrajinski turnir, ki je prvi te vrste v Sloveniji, nadvse pester in zanimiv. Predloži nam bi lahko nazorno tako v igralnih partijah, kakor tudi na rezultatih slovanske šahovske kapacitete, jakostno razvijanje poedinah naših šahovskih klubov.

Šahovska zveza v Celju je nadalje sklepala o ustanovitvi šahovske rubrike v enem izmed slovenskih dnevnikov. Sklenilo se je v to svrhu razpisati na vse slovenske liste v Ljubljani natečaj s konkretnimi predlogi in pogoji, povdarjajoč neustrankarsko in nepolitno udelestvovanje šahovske ideje, nakar bo zveza sprejela najboljšo šahovskim interesom odgovarjajočo ponudbo. Za uredniško šahovske rubrike je bil določen šahovski senor, deželni tajnik Henrik Pletier. Po zaslugi neumorne in priznanega šahovskega organizatorja prof. Ludv. Vagaja, je zveza z iniciativno za ustanovitev šahovske rubrike, gotovo veliko pripomogla k oživitvorenju šahovskega gibanja v Sloveniji in k temu da bo tudi pri nas vznikla med posameznimi listi šahovska strokovna končenca.

Mirko Kragelj, podpreds. ljublj. šah. kluba.

M. K.

O ženski izobrazbi in ženski šoli.

I.

Naloga ljudske šole v širšem pomenu je, da sistematično vodi otrokovo dušo in razum do onih činiteljev, ki so neobhodno potrebni za nadaljni študij na srednji šoli. Ljudska šola je baza, ona seznanja otroka s črkami in številkami, uči ga misliti. Srednja šola razširja to njegovo znanje do one stopnje, ki mu da v splošnem pregled v vseh različnih potrebnih in nepotrebnih stvareh in pojmi.

Matura! Konec je študije in mladenka stopi v življenje z nezrelimi nazori z duševnimi boji. Končno se umiri vse v njej in postane apatičen človek z mukami kot četrtinko, pipo, billard — — —

Cesto se sprašuje ta ali oni, ta ali ona, kaj je pravzaprav cilj življenja? 100 filozofij; 1000 aksiomov; 1.000.000 nejasnih idej! Vsaka duša ima svoje hrepenenje!

Po mojem mnenju je človek zato na svetu, da je srečen. Glej! Tehnika, umetnost, znanost; kuhinja, moda; vse teži za tem, da bi bil srečen on, ki je gospodar sveta.

Ali je srečen? Ne vem — — —

Dalje sem razmišljala, je-li visoka šolska izobrazba sreča za ženo.

Ko bi stavile javno vprašanje bi se ponovil isti proces odgovorov. Jaz, osebno, stojim na stališču, da ne. Najlažnji dokaz je pač priprosta žena. Ona je vsaj deloma srečna (ker vsako življenje je žalibog posejano s temnimi lisami) v svoji priprosti duši, ker živi tako kot ji zapoveduje narava. Manj srečne so na pol naobrazene!

Poglejmo samo kuharice, delavke, šivilje, sploh one z neko polovno izobrazbo! One zajemajo dovolj mrdrost iz raznih romanov, kinemat, in gled. predstav. Naravno je, da zahtevajo po onem bajeslovnem življenju in postanejo nezadovoljne. Ta polovna izobrazba naroda je strup in splošno gorje naše debe. Idealisti in politiki kriče: »Nesmo luč prebujenja v narod« neso pa žerjavico, ki tiži in ti tako dolgo dokler ne izbruhne požar, ki ga ne vduši drugi kot neizprezen čas. (Rusija!)

Visoka izobrazba pa šele pokaže tisto praznino v ženski duši, ki je ne naplne ne svet, ne njegove teorije — — — Duša zahteva svoje — — —

Iz tega sledi, da kultura kot se sedaj podaja ženski mladini, ni ravno nesitljiva sreča. Vzgaja se to kot mrčke in se ne ozira na njen duševni ustroj. Sicer trdijo učenjaki, da je mož žena in obratno: žalibog pa temu ni tako, ker žena je popolnoma drug svet in zahteva drugo pot za zrelost v življenju.

Jaz verujem, da se vpraša s širšo mati, ko hčerka dovrši 5. razr. ljudske šole: »Kam z njo?«

Meščanska šola s svojim praktičnim ustrojem se zdi, marsikateri »premožni nobel« Vsaka si nadalje ponavlja: »Za vse Bessern sind wir gebornen! in pošle dekete v gimnazijo. Če le nadarjena, lahko uspeva in izlze iz nje polmoži! Manj nadarjene se pa mučijo z latinščino, ki jim v resnici greni življenje. Nenadarene in lene popadajo in so prav nesrečni konglomerat znanja in neznanja in prav nepraktični objekti za življenje. Niso ne za meščansko šolo, ne za

šivanje — — — Prevoč in premalo so izobražene.

Samo mimogrede se omenja ženska izobrazba, in vendar je tako važen problem za vsak kulturni narod.

Naša javnost je preveč zaposlena s političnimi boji, da bi se brigala za druge stvari. Vsi vidijo, da umira idealno započeti zavod »Zen. realna gimnazija« in zro tako indiferentno na ta žalostni kulturni pojav. Značilno je, da ravno mi Slovenci, ki se rokoustimo pri vsaki priliki: »Ah, kaj Srbi, ti Balkanci!« ravno mi ne moremo vzdržati niti ene ženske gimnazije, medtem ko jih imajo Srbi več, in kakaj? Lahko si odgovarja vsakdo sam!

Z gimnazijo ni nič. Lincej! Preživel se je! Da, v stari obliki. Treba ga je reformirati, da bo ustregel popolnoma ženski naravi in tako poslal v svet izobraženo ženo, idealno in z zdravimi nazori.

Mine doba, ko bo morala žena služiti in se pehati za grenki kruh. Naše stotletje je bolno stotletje in me žene, ki je živimo smo kakor živ most, ki veže predvoljno s povolno dobo.

Toda treba je, da bo žena tudi trder most, ki vzdrži pezo, katero ji nalaga sodanje bolno življenje. Zato se mora žena za to svojo nalogo pripraviti.

Ne enostransko, da jo bo nima ne praktična učenost, ali da bo praktično izmenatna v vsaki nekuhniški stvari, temveč da bo na obeh polih vsaj deloma doma.

To pripravo pa naj da ženi novt licej. Kako pa si mislim tega, o tem pa prihodnje!

Izpred sodišča.

PREZGODAJ JE KUPIL SVINJO.

Mesar Jos. Kirbiš v Mariboru je 30. decembra 1922 kupil na trgu pred deveto uro jutraj svinjo. Ko ga je policija zato zasledovala, je baje rekel pričam, da naj izpoveda, da jo je kupil že na Ptujski cesti. Bil je zato obtožen in pri okrajnem sodišču v Mariboru obsojen na 4 mesece težke ječe in 500 dinarjev denarne kazni. Ker se je pa proti tej razsodbi pritožil, je kasalsko sodišče v Mariboru razveljavilo prvotno obsojbo in je obenem, odredilo ponovno razpravo pri okrajnem sodišču v Mariboru. Nova razprava se je vršila 1. t. m., pri kateri je bil Kirbiš obsojen tudi prezgodnjega nakupa svinje na 3 dni zaporu in na 4000 dinarjev denarne kazni, oziroma na daljši 60 dni zaporu. Radi nepoštevanja h krivemu pričevanju je bil pa Kirbiš oproščen. —

Borzna poročila.

Beograd, 4. februarja. Devize. Dunaj 0.1202 — 0.1204. Budimpešta 0.30 — 0.32. Bukarešta 43 — 43.50. Zeneva 1475 — 1484. London 369.25 — 369.50. Milan 372 — 372.50. New York 84.75 — 85. Pariz 397 — 399. Praga 246.75 — 247. Solun 150 — 153. Sofija 0 — 62.50. Valute. (Zaključki) Bolgarski levi 60, češkoslovaške krone 245, lire 372, madžarske krone 0.25.

Zagreb, 4. februarja. Dunaj 0.1199 — 0.1210. Budimpešta 0.305 — 0.335. Bukarešta — 43.50. Italija, izplačilo 370.75 — 373.75. Ček 369.20 — 372.20. London, izplačilo 369.15 — 372.15. Ček 368.50 — 371.50. New York, Ček 84 — 85. Pariz 397.50 — 402.50. Praga 246.20 — 249.20. Svica 1485 — 1495. Valute Dolari 83 — 84, madžarske krone 0.235 — 0.265. Lire 364.50 — 367.50.

Curih, 4. februarja. New York 573.50, London 24.87, Pariz 26.75, Milan 25.07. Praga 0.1210, Budimpešta 0.305 — 0.335, Bukarešta Beograd 6.75, Sofija 4.15, Dunaj 81.25, avstrijske krone 41.25.

Praga, 4. februarja. Dunaj 4.81, Berlin 8.20, Rim 152.875, avstrijske krone

Gospodarstvo.

P. T.—k. Vprašanje kmetijskega kredita in „Drža na kmetijska banka“.

I.
Poleg denarne krize v industriji in trgovini vlada pri nas denarna kriza tudi v kmetijstvu, ki se razlikuje od prve v tem, da ni samo trenutna in ni povzročena po naraščanju cen, ampak se konstantna in pogojevala predvsem po slabi agrarni politiki dosedanjih vlad, ki za kmetija in njegove potrebe niso imele mnogo smisla. Tako kmetu niso bili dostopni niti krediti Narodne banke, niti oni drugih ustanov, v katere se stekajo obilna sredstva. Posluževali se pa kmeti tudi ostalega bančnega kredita ne more, ker kmetija baš vsled slabe gospodarske politike ne nese toliko, da bi se kmeti rentiral dragi bančni kredit.

Zato je bil kmet doslej navezan na samopomoč v zadrugah in organizacijah. Toda ker tudi zadrugništvo razven skromnih kmetijskih prilivov, ki so v zadrugah nabojni, doslej nima nikakih drugih sredstev na razpolago, zato more ono pomagati kmetu le v manjši meri in v samo najnujnejših slučajih. Dajati mu more te kratkoročni poslovni kredit, ne more mu pa nuditi vsled značaja svojih sredstev dolgoročnega in hipotekarnega kredita, katerega kmet predvsem potrebuje.

Če bi bila agrarna politika boljša, odnosno če bi bilo v bankarstvu, trgovini in industriji nekoliko več solidnosti, tako da bi bila rentabilnost vseh vrst gospodarskih podjetij vsaj približno enaka, tedaj bi pomikanje kredita v kmetijstvu ne bilo tako veliko, kajti kmet bi moral plačevati od kredita iste obrest, kakor bi se zato lahko posluževal bančnega kredita, ali bi pa zadrugništvo moglo nuditi za vloge isto obrestovanje, kakor ga nudijo banke, s čimer bi vsaj vse podedelski denar pricignilo nase. Tako pa višje bančne obresti potegnile nase večino podedelških prihrankov, katere dajo v službo trgovini in industriji, ne pa v službo kmetije, dasi ima ta vso pravico do njih.

II.
To pereče vprašanje, ki je v drugih naprednejših državah že zdavnaj boljše ali slabše rešeno, je vzela tudi naša vlada v roke. Prvo uredbo o poljedelskem kreditu je izdelal leta 1921 dr. Veltzer Jankovič, ki je bil tedaj kmetijski minister. Ta uredba je bila popolnoma strankarsko prirojena in temeljno neizvedljiva ter gospodarsko nesprejemljiva. Zato jo je Jankovičev naslednik minister Ivan Pucelj razveljavil in napravil sporazumeno s kmetijskim svetom, katerega je takoj po svojem nastopu poklical v življenje, nov osnutek zakona o kmetijskem kreditu. Vendar mu ni bilo mogoče s svojim načrtom prodreti, ker je imel prebiko zaslonbo v svoji maloštevilni parlamentarni delegaciji.

Sedanja vlada je sestavila nov načrt, ki nam je prišel te dni v roke. Ta načrt zakona o državni zemljoradniški banki je v glavnem sledeči:

Osnuje se »Državna zemljoradniška banka«, z Din 500.000.000,— delniške glavnice, ki se tvori iz 50% čistega dobička razredne loterije, iz 30% čistega dobička Narodne banke, ki ga prejema država, iz 30% čistega dobička Državne hipotekarne banke, ki ga prejema država, iz 10% čistega dobička poštne hranilnice in iz dotacij državnega proračuna. Banka daje kredite kmetom, kreditnim zadrugam, osnovanim po tem zakonu, zvezam kmetijskih zadrug in njih zadrugam ter kmetijskim društvom. Za snovanje kreditnih zadrug po tem zakonu izda poljedelski minister poseben pravilnik. Krediti so kratkoročni za tekoče polovalne potrebe, srednjeročni za nabavo inventarja, popravila, poslopij in melioracije ter dolgoročni za nakup zemlje, zidavo poslopij in odplačilo dolgov. Dovoljuje jih do zneska Din 6000,— srezka kreditna uprava, višje in dolgoročne pa samo upravni odbor banke na predlog srezke kreditne uprave.

Posojila dolo:

1. Kreditne zadruge na oblagacijo, katere morajo podpisati vsi člani zadruge kot solidarni poroki. Posameznikom do Din 3000 na oblagacijo, katere morajo podpisati trije poroki. Na živali in odpravu ter stroje do Din 10.000,—; na državne ali po državi zamenljive vrednostne papirje do Din 15.000,—.

2. Zveze kmetijskih zadrug in centralna kmetijska društva (družbe), ki ne delajo trgovskih dobikov, dobivajo kratkoročne in srednjeročne kredite na oblagacijo.

3. Dolgoročne kredite dolo vodne in kmetijske zadruge, če skupno proizvajajo, predelujejo in prodajajo kmetijske pridelke in snujejo električne centrale za oskrbo kmetijstva z električno silo. Te zadruge dobivajo kredit na oblagacijo, katere morajo podpisati vsi člani zadruge in ki se jih vknjiži na objekti, ki se iz kredita sezida. Krediti, dani zadrugam, smejo znašati največkratni znesek vplačanih deležev.

Obresti za kratkoročne in srednjeročne kredite določa poljedelski minister po zaslišanju upravnega odbora banke, ki na smejo biti največ 2% višje od obresti Narodne banke. Dolgoročne kredite dobivajo kmetije do 5% in naseljenec po 4% obrestovanja.

Banka ima prioriteto zastavno pravico na predmete, nabavljene za njen kredit. Ako dolжник ne uporabi kredita v določen namen, izgubi za dobo treh let pravico do novega kredita.

Upravni odbor banke šteje 12 oseb, od katerih jih imenuje poljedelski minister 6, državni svet 1. Narodna banka 1, Državna hipotekarna banka 1, in Glavni zadrugni savez SHS pa 3. Nadzorstvo šteje 5 oseb, ki jih imenuje poljedelski minister. Ravnatelj in druge uradnike imenuje upravni odbor, poljedelski minister pa jih potrjuje.

Pri vsakem srezu (okraj) se osnuje srezka kreditna uprava, ki šteje 6 članov, od katerih izvoli srezki odbor 4 in sicer za vsako občno po dva, peti član je okrajni ekonom ali šolski nadzornik, ki ga nastavi poljedelski minister, šesti, predsednik, je pa šef srezke finančne uprave, ali pa njegov namestnik. Srezko kreditno upravo nadzoruje upravni odbor banke po svojih revizorjih in po njemu odgovorne.

Banka sprejema tudi hranilne vloge in izdaja z dovoljenjem ministrskega sveta na podlagi oblagacij svoje obveznice, katere lahko prodaja ali zastavlja.

III.
Dasj je ideja sama na sebi, da se hoče kmetom pomagati doletel najbolj omalovaževanemu, a baš v naši državi najvažnejšemu stanu, vse hvala vredna, pa je načrt, po katerem s hoče akcijo izpeljati zelo zgrešen. Poleg pomankljivosti in nejasnosti, kar je v veliki meri lastno vsem našim zakonskim načrtom, je načrt slab tudi in predvsem radi tega, ker na široko odpira vrata strankarskemu zlorabljanju, ker uvaja popolnoma biokratično upravo in ker je v nasprotju z obstoječimi razmerami in organizacijami, ki v tem pravcu že lepo vrsto let prav uspešno delujejo. Skušnje nas uče, da po biokratični neinteresentni upravljanju gospodarska podjetja nikoli ne dosegajo tistih uspehov, kakor jih dosega po interesentih samih upravljanja podjetja. Gospodarski egoizem, ki je lasten interesentu, je faktor, ki ga ni popolnoma prezirati. In v danem primeru si hoče praktičariti po vseh metodah, ker bi imenovit polovico upravnikov minister, polovico pa zavodi ki razven Glavnega zadrugnega saveza tudi niso pravi interesi. Da bo prva polovica članov vzeta izmed strankarjev, jamči že samo delstvo, da jih bo imenoval minister-strankar. In prav lahko se zna pripetiti, da niti minister sam, niti njegovi zaupniki v bančni upravi ne bodo niti iz vrst kmetov, ali gospodarskih strokovnjakov, niti ne bodo imeli smisla za kmetijske razmere, ker jih ne bodo poznali.

Nič boljše ali še slabše bodo v tem pogledu srezke kreditne uprave, ki bodo prave za prav merodajne pri dejanju kreditov zato, ker se jih bo dajalo po njihovih predlogih. Te lokalne uprave bodo vzete naravnost izmed po političnih strankah izvoljenih članov srezkih odborov. Po dosedanjih izkušnjah prav tako lahko pričakujemo, da bodo imele te uprave pred očmi predvsem strankarske koristi kakor resno dvomimo, da bodo tudi sleer na mestu kot poznavalke razmer in potreb.

Absolutno nespremenljiva pa je določba, da naj se ustanovi posebne kreditne zadruge, potom katerih bo banka podeljevala kredite. S tem se bo uničilo naše lepo razvito kreditno zadrugništvo, ki že dolgo vrsto let uspešno deluje po načelu samopomoči in v vzajemnem sodelovanjem vseh interesentov. Obstoječe kmetijsko kreditno zadrugništvo razpolaga danes z najmanj tolikimi sredstvi, kakor jih bo imela banka, ki so poleg tega sorazmerno tudi zelo cene. Ker je torej dovolj, če bo mogla ta biokratično strankarska akcija na podlagi pričujočega načrta nadomestiti sedanje kmetijsko kreditno zadrugništvo, zato je načrt v tej obliki nesprejemljiv. In če po vsej priliki niti sedanje kreditne organizacije ne more nadomestiti, kaj šele položaj izboljšati, kar bi moral biti njen namen, tedaj je pač nujno potrebno, da vsi prizadejci čim hitro zastavijo svoje sile, da se načrt spremeni. Vrh tega pa je treba tudi varovati kontinuiteto.

Nadaljni nesmisel načrta je pa v tem, da bodo morali podpisati vsi člani zadruge oblagacijo, na katero bo prešla zadruška kredit od banke.

Baje je hotel avtor načrta s tem, da je določil biokratično upravo banke in predvidel posebne kreditne zadruge, akcijo depolitizirati in specializirati kmetijsko zadrugništvo. Toda kakor smo ugotovili, se akcija po tem načrtu ne bo depolitizirala, ampak se bo naravnost politizirala. Specializirano je pa kmetijsko zadrugništvo deloma že sedaj, v kolikor pa še ni se pa logično gospodarskemu zakonu o delitvi dela razvoja v smeri specializacije.

To bi bile prilične glavne napake načrta, ki so zlasti še zato groje vredne, ker ta akcija ni nova, ampak imamo poleg enega že ponorečenega poskusa pri nas, ki je propadel največ zaradi napak, ki jih ima tudi ta načrt, tudi bogate vzgled v drugih državah.

V predvolni Srbiji je dohila ves kredit (Din 2.000.000) Zveza kmetijskih zadrug, ki ga je potem svoji zadrugi dajala kmetom. Zakaj ne tako tudi sedaj? Morda zato, ker so bile tedaj drugače partijske prilike kakor so danes?

V Franciji vodi akcijo poljedelsko ministrstvo, ki daje kredit kmetijskim kreditnim zadrugam, te pa kmetom. Ta kredit je znašal tik pred vojno okrog 80.000.000 frankov. V Nemčiji so ustanovili l. 1895 Prusko osrednjo zadrugno blaznino, ki je postopoma prejela od države 125.000.000 mark. Poleg države so pristopile k blaznini tudi zveze kmetijskih in obrtnih zadrug s svojimi deleži. Kredit dobivajo zveze, te pa ga dajajo potom svojih zadrug kmetom in obrtnikom.

Dočim se je stvar v Srbiji prav dobro obnesla, pa se pritožujejo v Nemčiji in Franciji nad neokretno centralno upravo, ki jo predstavlja v Nemčiji od vlade imenovani odbor, v Franciji pa poljedelsko ministrstvo samo.

Če stvar natančneje proučimo, nam pač ne bo težko najti srbišč skušeni in zgrešeni oblike, ki bi bila najboljša. To poizniti in sprejeti najboljša pa je dolžnost vseh prizadejlih kakor tudi merodajnih činiteljev. Če nečemo, da se bo uporabno nekaj, kar praktično ne bo uporabno in kar bo treba po ostrih debatah in kritikah zopet zavreči.

× Ustanovni občni zbor »Glavne zveze kmetijskih vinogradnikov« se vrši dne 16. februarja 1924 ob 10. uri predpoldne v dvorani trgovske in obrtniške komore v Zagrebu, Trg 29. listopada, l. nadst. z naslednjim dnevnim redom: 1. Volitev izvršnega odbora »Glavne zveze« 2. Disputacija o vinski krizi in kako ji odpraviti 3. Vprašanje »Vinskega zakona« za celo državo 4. Pobjanje gojitve direktno rodelnih ameriških trti 5. Osnovitve društvenega glasila: 6. Slučajnost. — Ta občni zbor naj bi bil ob enem manifestacija vzajemnosti vseh vinogradnikov iz cele Jugoslavije, ki naj pokaže vsi javnosti, da smo tudi tukaj in imamo pravico do obstanka. Zadrževali se vsi vinogradniki iz vseh vinorodnih pokrajin države nujno pozivajo, da se udeležijo tega občnega zbora v čim večjem številu; vsa obstoječa vinskarska društva in druge gospodarske organizacije iz vinorodnih krajev pa se naprošajo, da pošljejo na prisvetovanje svoje zastopnike. Udeležniki občnega zbora imajo pravico do polovinskih kart na vseh železniceh in parobrodih države SHS. — Za privremeni odbor: Predsednik: Puklavac, l. r. Glavni tajnik: Sklekivc, l. r.

× Izvoz premoga iz Anglije je znašal leta 1923 79.449.000 ton (1922: 64.198.000 ton) premoga in 3.970.000 ton kokska (1922: 2 milijona 514.000 ton). Od te količine je izvozila Anglija v Francijo 18.825.000 ton premoga (1922: 13.579.417 ton) v Belgijo 6 milijonov 504.000 ton (1922: 3.489.000 ton) v Nemčijo 14.806.000 ton (1922: 8.345.000 ton).

Kolkovanje v zadevah pred upravnim sodiščem.

(Nadaljevanje.)

1.

k c):
pridejo v poštev odločbe in razsodbe upravnega sodišča kot disciplinskega sodišča. Tozadevno glej izvajanja pod A in pod H.

E.

Zapisniki.

Splošno se taisti ne dajo podvesti pod naredbo z dne 15. septembra 1915 dr. zak. 279 glede sodnih pristojb in ne pod t. p. 173 do 192 in 193—201 novega taksnega zakona, ki veljajo za sporno oz. kazensko postopanje civilnih sodišč, ne pa za postopanje v administrativnih sporih. Istotako pa se pred upravnim sodiščem spisanih zapisnikov ne more podvesti pod t. p. 79 c) a) avstr. prist. zakona, ker ne gre za kakš spor med dvema zasebnikoma.

Izjemoma bodo zapisniki upravnega sodišča podvrženi taksi:

1. če navedejo kakšno vlogo, koleku kakor za vloge (t. p. 79 a);
2. če bi vsebovali kakšno pravno listino, po t. p. 79 a 2; in
3. če bi vsebovali izvide izvedencev, izpovedne priče ali druge poizvedbe, to pa samo v slučaju, da posameznik na podlagi teh stvarnih ugotovitev zaprosi za uradno izpričevalo ali kakšno drugo dopustilo, po t. p. 79 c, bb avstr. prist. zak.

Slučaji pod 1—3 bodo zelo redki pred upravnim sodiščem.

Glavni zapisniki, ki pridejo za postopanje pred upravnim sodiščem v poštev, to so razpravni, sejni, glasovni in drugi zapisniki, ki ne spadajo pod točke 1—3, pa niso podvrženi iz zgorelih razlogov posebni taksi.

F.

Pooblastila:

Za pooblastitev se plačuje po t. p. 16 taksa in sicer:

Za neomejeno (generalno) 20 Din za omejeno 10 Din.

Pooblastitve so splošne (generalne) ali posebne in neomejene ali omejene (§§ 1006, 1007 o. d. z.). Neomejeno in generalno tedaj ni isto, ker je neomejeno kvalitativno, generalno pa kvantitativno pomen. Imamo tudi neomejena posebna pooblastila. T. p. 16 pa ima gotovo v mislih generalno pooblastitev namrnam posbni v smislu § 1006 o. d. z. Če je v pooblastilu dogovorjena tudi nagrada, plača se še 1%. Kolikor oseb pooblastilo izstavi, tolikokrat je kolek po 20 Din za plačati, razum, če je iz pooblastila razvidno, da so izstavljeni v smislu § 33 avstr. prist. zakona ena pravna skupnost (oseba korporacija). Na dva ali več pravnih zastopnikov izstavljen pooblastila je istotako tolikokrat z 20 Din kolkovati, kolikor je pooblaščenih zastopnikov. Za pooblastitve in odgovori oblastil pred sodiščem veljajo t. p. 144, 145 (glej A 11).

G.

Prepisi prepisovanje, potrditve in overitve:

1. Prepisi in prepisovanje aktov.
Za prepis aktov in listin v pisarni upravnega sodišča brez overila (za overilo velja naslednja t. p. 43) se pobira taksa po t. p. 42 in sicer:

a) ako izvrši prepis privatna oseba 2 Din;

b) ako izvrši prepis pisarna sodišča 10 Din. (Pri spisu v tujem jeziku računa se ta taksa 2kratno) in sicer tolikokrat, iz kolikor polovinskih pol originala se prepisuje, brez ozira na to, koliko se je prepisalo iz posamezne strani originala, in koliko pol obsega prepis sam.

Za prepisovanje spisov od strank pri upravnem sodišču b. d. tedaj zahtevati kakor do sedaj takso po t. p. 42.

Seveda se tega ne bo uporabljalo pri kratkih beležkah, ki si jih stranke napravijo pri vpoizvedovanju sodnih spisov, n. pr. beležke, ki si jih napravljajo za informacije zastopniki strank ki niso pravi prepisi ali izpiski.

II. Za t. p. 43 pridejo v poštev potrditve in overitve listin, overitev prepisa, overitev podpisa ali pečata.

Za overitev se plačuje poleg event. takse po t. p. 42 za prepis taksa po t. p. 43:

a) za prvo polo 10 Din;

b) za vsako nadaljnjo polo 5 Din.

(Dalje sledi)

× Gospodarski svet. Na gospodarski konferenci v Zagrebu je bila sklenjena med drugimi tudi resolucija, ki zahteva, da se čim prej osnuje gospodarski svet. Ustanovitve te institucije je neodložljiva, če nečemo še nadalje škodovati našemu gospodarskemu življenju. Gospodarski svet bi bil nekak parlament za gospodarska vprašanja ter bi bilo z njim onemogočeno, da sprejme narodna skupščina gospodarske zakone, ki so za našo gospodarstvo škodljivi. Ta institucija bi tudi jamčila za pravilnost presoje strokovnih zadev v ministrstvih, ker bi se v vsaki zadevi razpravljalo javno, dočim se sedaj sklene ali zavrne mnogo zadev v nekaki taštnosti. Odgovornost poklicanih faktorjev bi bila večja in ta bi jamčila za pravilno rešitev vsakega gospodarskega vprašanja.

× Naša industrija čevljev je prišla v težko krizo. Mnogi industrijci so morali skriti obrate na treftino in deloma celo na petlino. Najmočnejši predstavnik naše industrije čevljev se muči te dni v Beogradu, kjer se vrše prisvetovanja za odpomoč. Čudno pa se nam zdi, zakaj je n. pr. v ljubljanskih lokalnih listih uvoženih, predvsem avstrijskih čevljev, spričlo pomnilnost naše industrije čevljev je vsak uvoz čevljev v našo državo zlohotno oškodovanje naše domače industrije.

× Urad za obrambo našega devizno-terminskih poslov v Franciji. K'kor proroča »Le Journal«, je sklenila francoska vlada ustanoviti obračunski urad za devizno-terminske posle.

× Zemljiški davek v Prusiji. Pruski deželni zbor je sprejel zemljiški davek v besedilu, kakor ga je predložil odbor, v praimenskem glasovanju z 212 : 104 glasovi.

× Ruski žitni izvoz preko Trsa. V času od 1. dec. 1923 pa do 15. januarja 1924 je despolo v Trst 27.000 ton ruskega žita, 15 tisoč ton je bilo transportiranih v Avstrijo in Češkoslovansko. V drugo polovico januarja despolo v Trst 5000 ton ruskega žita za Francijo in Italijo.

× Nazadovanje obitka avstrijskih bankovcev. Izkaz avstrijske narodne banke z dne 15. januarja izkazuje obitek bankovcev v znesku 6491 milijard dinarjev. Od zadnjega izkaza se je zmanjšal obitek bankovcev za 276 milijard avstrijskih kron.

× Padec franka in železna industrija. Radi nazadovanja francoskega franka se je silno povečal — izvoz železa iz Francije. Zlasti velike količine železa gredo v Nemčijo.

× Povšiljanje železniške tarife v Franciji. Po vestih francoskih listov so bile predložene vladi novega železniškega sveta sledeča tarifna povšiljanja: l. razred 40, II. razred 36, III. 32 odstotkov. Blagovna tarifa bo povšiljana za 16 in pol odstotkov.

× Ruska državna banka je izkazala dne 1. januarja kovinske podloge za 8 milijonov 864.000 červoncev, tujih valut 5 milijonov 485.000 červoncev in emiliranih bankovcev za 28 milijonov červoncev...

× Uvozna carina na sladkor v Bolgariji je bila odpravljena.

DOBAVE.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava bron v palcah. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 23. februarja t. l. ofertalna licitacija glede večje količine bron v palcah. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava volnenih mazalic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 23. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 73.000 komadov raznih volnenih mazalic. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava stekla. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 23. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 1400 m² solinskega stekla. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava brona v palcah. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 23. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 22. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 komadov patentnih velikih ključavnic (žabič). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava ključavnic. Pri ravnanstvu

Stari revolver.

Prekrasno je bilo. Toda Jenček, ki mi-
all klub svojih 20 letom kakor filozof, je
vedno delal svoj ljubici Mariji Ryžek:
»Veš, da te ljubim jaz in da ljubim ti mene,
da bo vedno tako ostalo. Poiskati moram
spremembo, če ne umriem radi prevelike
blazenosti.« In šel je in si je pridobil drugo
Marijo (Sykora). Ljubila sta se skrivaj, kaj-
ti Jenček ji je svetoval, naj nikomur niče-
sar ne pove, ker bi se njuna sreča takoj
rušila. Nekoč je vprašala Marija 2: »Včasih
si hodil z Ryžkovo, ali je sedaj druga-
če?« Toda Jenček, ki misli klub svojim 20
letom kakor filozof, ji je dejal: »Ne vodi na-
line sreče v skušnjavo. Ne glej za drugimi
ljudmi. Ne vprašaj. Uživaj!« In sta skrivno
maževala.

Marija 1 pa je pisala Jenčku: Nič več
te ni treba k nam. Ti si prevarljiv človek.
Tako kakor ti, me ni še nihče ogoljufal. Če
si pri njej srečen, bodi. Tudi moreš iti z
njo na krvave klobase h Klouzarju. Sram te
bodi!

Jenček je bil razburjen tako zelo, da je
s tresočim glasom prečital pismo Marije 2.
»Ali ti je žal?« ga je vprašala ta. »Vrni se,
jaz nočem ovirati Tvoje sreče!« Toda Je-

niček ni šel, ampak je izjavil: »Ne, ne.
Saj ti ne veš, kako ljubim obe. Tebe in njo.
Najhuše je, da sem ljubosumen. Kajti ona
hodi že z Alojzijem.«

Nekaj dni kasneje pa je prišel Jenček
klub poslovnemu pisemu k Mariji 1. Bila je
tam zbrana večja družba prijateljev, pa tudi
Alojz je bil navzoč. In Jenček, ki je dišal po
žganju, je polegnil ogromen revolver in za-
grozil, da bo vse postrelil. Pa so ga areti-
rali in ovadili sodišču. Tam pa se je zago-
varjal, da je bil tisti revolver morda v Ra-
deckijevih časih v uporabi — sedaj pa že
skriplje kakor stara budilka. In da je bil
pijan.

Sodniki so vse to vpoštevili. Alojz je
izjavil na sodišču, da se tedaj ni nič bal. In
se sploh ne boji smrti. Tako je bil Jenček
obsojen samo radi prekršitve orožnega pa-
tenta na 48 ur. Te pa je že odsedel s pre-
iskovalnim zaporom. Toda vse to je bilo v
— Pragi.

SMRTNA OBSODBA 73-LETNE STARKE.

Zakonska dvojica Bläue v Eislebnu v
Nemčiji je vzela na stanovanje in dosmrtno
preskrbo septembra 1922 nekega 74-letnega
brodolastnika. Ta pa je postavil zakonca
Bläue za svoja dediča. 73-letna gospa
Bläue pa ni mogla pričakati smrti svojega

gosta in mu je dala januarja 1923 kakao,
kateremu je bil primičan strup za podgane.
Starec je umrl in porotno sodišče v Halle
je obsodilo 73-letno Bläue-jovo na smrt.

— Hrvoje Paskljevič — junak romana.
Subotiška »Nova pošta« je pričela priobče-
vati roman, čigar glavni junak je zagreb-
ski morilec Hrvoje Paskljevič.

Belgijska princeza Luiza vodi pravdo
proti svojim upnikom. Belgijska vlada ji
je namreč o priliki smrti Leopolda II. na-
kazala vsoto štirih in pol milijonov, da po-
plača svoje upnike. Luiza je zahtevala, naj
se plača avstrijskim in nemškim upnikom
dolgi v markah po dnevnem tečaju, ker bi
si na ta način prilranila precejšnjo vsoto.
Oni niso bili s tem zadovoljni in pravda bo
trajala še nekaj časa.

Naročajte
„Narodni Dnevnik“!
Soort.

OLIMPIJSKE IGRE V CHAMONIX-JU.

Chamonix, 30. januarja 1924.
Najprvo imam poročilo o izidu umet-
niškega in prostega drsanja za dame. Zma-

ga je Avstrijanka gospa Herma Plank-
Szabo, druga je miss Loughram (Amer.),
tretja miss Muckelt.

Glavni dogodek današnjega dne pa je
bila smučarska tekma na daljavo 50 km.
Pri lepem vremenu, suhem mrazu in 20°
pod ničlo je začelo ob pol devetih jutraj
odhajati 33 tekmovalcev, med temi 3 Jugo-
slovenci. Pred pol 1. uro so se začeli vračati
prvi, navdušeno pozdravljeni od množice.
Norvežani so si priborili krasno zmago, za-
sedli so prva štiri mesta. Prvi je bil Hang
v 3 urah 44 minut 33 sekund. Čehoslovaki
so si priborili 12, 13. in 16. mesto. Jugoslo-
venci so podlegli izbornim svetovnim kon-
kurentom, vsi trije so rabili več kot pet in
pol ur!

Za časa smučske tekme je v ledenem
hockeyju Kanada popolnoma porazila Švico
s 33 : 0, Velika Britanija pa Belgijo z 19 : 3.

Štirje Norvežani, ki so zmagali v smu-
ski tekmi, so mišičasti blond velikani, eden
je svinčeni delavec, drugi tesar, ostala dva
kmeta. Tekma se jim je zdela mnogo težja
kot one, na katere so navajeni doma. Naj-
prvo je šlo zelo strmo navzgor, sesto pa
je bil tudi zelo strm. Norvežani so pravili,
kako veliko veselje so občutili, ko so pre-
hiteli Finlandce. Samo vsled neprestanega
vežbanja so mogli premagati vse težave,

predvsem silen vihar in mraz, ki je vladal
na višinah.

Curling je končan. Anglija je premagala
Francijo s 46 : 4; očiščeni izid hockeyja je
slednji: Velika Britanija premaga Belgijo
z 19 : 0; Kanada Švico s 33 : 0, Zedinjene
države Francijo z 22 : 0.

Kar se tiče umetnostnega drsanja go-
spodov, se je ury zelo dolgo posvetovala
in slednjič javila izid:

1. Graistrom (Šved). 2. Bocke (Avstr.).
3. Gautschi (Švicar). 4. Kliva (Čsl.).

1. Norveška 70 točk. 2. Finlandija 67
točk. 3. Zedinjene države 19 točk. 4. Velika
Britanija 14 točk. 5. Francija 11 točk. 6. Av-
strija in Švica 10 točk. 8. Švedska 6 točk.
9. Češkoslovaška 3 točke. 10. Kanada
1 točka.

Jutri se nadaljuje hockey.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Henry Murger

30

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

»Kaj ti je?« je vprašal Rudolf, ko je vstopil;
videti si čisto sestrada.

»O joj!« je nadaljeval slikar v prispodobi, »že
štirinajst dni imam veliki teden.«

Za Rudolfa je bil ta odgovor prozoren kot vo-
da izpod skale.

»Slaniki in črne redkve! Zelo dobro. Spomi-
njam se jih.«

Rudolfova pamet je bila res še osoljena s spo-
minji na čas, ko je bil primoran, uživati izključno
te ribe.

»Hudiča, hudiča,« je dejal, »to je bridko! Pri-
šel sem, da si izposodim sto frankov.«

»Sto frankov!« je dejal Marcel... »ti boš torej
živel vedno v domišljiji. Pridi mene prosit za to
bajno vsoto v dobi, ko živimo vedno na ekvatorju
atiske... Gotovo si jedel, bahač...«

In pustil je svojega prijatelja na obali Rdečega
morja.

Od poldne do štirih je Rudolf jadral po vrsti
po vseh znanih hišah; pretekel je osem in štirideset
mestnih delov in je prehodil približno osem milj, a
brez uspeha. 15. april je vplival povsod z enako
strogostjo; med tem se je bližala ura obeda. Vi-
dela pa ni bilo, da bi se bližal z njo tudi obed, in
Rudolfu se je zdelo, da je na Meduzinem plavu.

Ko je šel čez Novi most, mu je naenkrat šinila
v glavo misel:

»O, o,« je rekel in se obrnil, »15 april... 15.
april... za danes sem vendar povabljen na obed.«

In segel je v žep in potegnil iz njega tiskan list
s to-le vsebino:

BARRIERE DE LA VILETTE
PRI VELIKEM ZMAGOVALCU
SALON ZA 30 GOSTOV

LETNI BANKET
NA ČAST ROJSTVU
MESIJE CLOVEŠTVA

DNE 15. APRILA 184...

VELJA ZA ENO OSEBO

N. B.: VSAKA OSEBA IMA PRAVICO SAMO NA
POL STEKLENICE VINA

»Nisem istega mnenja kot učenci Mesijevi,« je
rekel Rudolf sam pri sebi... »a rad bom z njimi
isto jedel.« In s pitčijo hitrostjo je pretekel razdaljo,
ki ga je ločila od cilja.

Ko je prišel v salon pri »Velikem zmagovalcu«,
je bila tam neizmerna množica... V salonu, kjer je
bilo pogrnjeno za tristo ljudi, je bilo pet sto oseb.
Obširno obzorje teletje pečenke s peso se je raz-
grinjalo pred Rudolfovim očmi.

Slednjič so začeli nositi juho.

Ko so hoteli gosti začeti nositi žlice k ustom,
je vdrlo šest ali sedem oseb v civilni obleki in več
stražnikov v dvorano, njim na čelu policijski ko-
misar.

»Gospoda,« je rekel komisar, »po zapovedi vi-
šje oblasti se banket ne more vršiti. Pozivljam vas,
da se odstranite.«

»Oj,« je dejal Rudolf, ko je šel z vsemi gosti iz
dvorane, »oj, usoda mi je razlila juho!«

Zalosten se je zopet napotil proti svojemu do-
mu in je prispel tja proti enajsti uri zvečer.

Gospod Benoît ga je pričakoval.

»O, vi ste,« je dejal gospodar. »Ali ste mislili
na to, kar sem vam davi rekel? Ste mi prinesli de-
nar?«

»Nocoj ga moram dobiti! dal vam ga bom jutri
zjutraj,« je odvrnil Rudolf, ko je iskal ključ in sveč-
nik v predalu. Našel ni ničesar.

»Gospod Rudolf,« je nadaljeval gospod Benoît;
»prav žal mi je, toda vašo sobo sem oddal in nimam
nobene druge več, ki bi bila na razpolago; poiskati
jo morate kje drugje.«

Rudolf je imel velikega duha in ena noč pod
nilim nehom ga ni strašila. Sicer pa je v slučaju
slabega vremena mogel spati v loži v prosencju
Odeona; kar se mu je bilo že dogodilo. Samo svoje
stvari je zahteval od gospoda Benoîta; te stvari so
obstojale iz svežnja papirjev.

»Dobro,« je rekel gospodar; »nimam pravice,
zadrževati vam te stvari, ostale so v pisalni mizi.
Pojdite z mano gori; če oseba, ki je najela vašo
sobo, ni šla spat, bova lahko vstopila.«

Soba je bila oddana v teku dneva neki dek-
lici, ki se je imenovala Mimi, s katero je bil začel
Rudolf nekoč ljubezensko razmerje.

Spoznala sta se takoj. Rudolf je prav tiho po-
vedal Mimi nekaj na uho in ji rahlo stisnil roko.

»Poglejte, kako dežuje!« je rekel in jo je opo-
zoril na nevihto, ki je prav kar izbruhnila.

Gospodična Mimi je šla naravnost k gospodu
Benoîtu, ki je čakal v kotu sobe.

»Gospod,« je rekla in pokazala na Rudolfa...
»Gospod je ona oseba, ki sem jo pričakovala no-
coj... Nihče ne sme k meni priti.«

»Oh!« je dejal gospod Benoît in se nakremžil
»Dobro.«

Medtem ko je Mimi v naglici pripravljala za
silo večerje, je bilo polnoč.

»Oh!« je vzdihnil Rudolf sam pri sebi, »15. april
je minil, slednjič sem vendar prejadral mimo Rtiča
neviht. Draga Mimi,« je dejal mladenci in potegnil
lepo deklico v svoje naročje in jo poljubil na zad-
nji del vratu, »vam bi ne bilo mogoče, postaviti me
na cesto. Imate razvit čut za gostoljubnost.«

XI.

Ciganska kavarna.

Poglejmo si, po kakih okoliščinah je Carolus
Barbemuche, literat in platoničen filozof, postal
član ciganstva v štiri in dvajsetem letu svoje sta-
rosti.

Gustave Colline, veliki filozof, Marcel, veliki
slikar; Schannard, veliki glasbenik; in Rudolf ve-
liki pesnik, kot so se imenovali med seboj, so hodili
tisti čas navadno v kavarno Momus, kjer so jim
bili dali primerek štirje mušketirji, ker so jih videli
vedno skupaj. Zores so prihajali, odhajali, igrali in
večkrat tudi niso plačali svojega računa, to pa
vedno v soglasju, ki je bilo vredno orkestra Kon-
servatorija.

Za sestanke so si bili izbrali dvorano, kjer bi
se bilo lahko udobno gibalo štirideset oseb; a
videl si jih vedno same, kajti slednjič so bili na-
pravili prostor nepristopen za navadne goste.

(Dalje prihodnj.)

Zvezna tiskarna in knjigarna

Wolfova ul. 1

v Ljubljani

Marijin trg 8

Izdeluje vsakovrstne tiskovi-
ne, knjige, brošure, poslovne
knjige, bloke, note, tabele,
vstopnice, razglednice, naro-
čilne knjižice, lično, hitro in
po konkurenčnih cenah.

Moderna knjigoveznica.

Zadnje novosti

v filcu in velouriu, kakor
tudi moderniziranje na
najnovejše mode le pri
poroču tovarna slamni-
kov in klobukov

Franc Cerar,
d. r. o. z.

Domžale.
Podružnica Celje,
Gospodarska ulica št. 4.

RAZPRODAJA

ves
teden vso
zalogo travkov po
tovarniških
cenah.

M. Horvat, Stari trg 21

Lisičje kože

stroji, barva in izdeluje krznarstvo

L. ROT, Ljubljana,
Gradišče šte. 7.

Zaloga
kožuhovine * Nakup kož
divjatine

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka
nadaljna beseda 25 para z davčino vred.

Gmotno slabšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglasi!

Oglas v „NARODNEM DNEVNIKU“ Imajo uspehi!

Išče se za takoj ali pozneje
stanovanje

z dvema ali tremi sobami v Ljubljani.
Ponudbe pod „Stanovanje“ na upravo lista.

Najcenejše novе in rablene
pisalne stroje

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih,
računalnih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

Ludvik Baraga, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6./I.

Barvne trakove, karbon-indigo papir ter vse druge
potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

AVTO-VOZI
BREZ-BENCINA
KURI-Z-OGIEM
ZAHTEVAJ-PROSPEKTE
JUGO-HAG
LJUBLJANA-BOHORIČEVA-UL.-24
TEL.-560

Pozor! Pozor!

ZIMSKI
VOZNI RED

vseh železniških, poštinih in avtomobilnih
prog v Sloveniji
s priključitvijo na inozemske proge, z
kurzo karto Slovenije v merilu 1:475.000

Je ravnokar izšel

Vsebinska:

- I. Splošni del: Cene za poštne vožnje. Želez-
niška tarifa za prevoz potnikov in prtljage
Maksimalna tarifa za izvoške. Kolkovine
Konzulati. Poštne pristojbine. Pristojbine za
železniške nosače. Važne telefonske številke
- II. Železniški vozni redi: Direktni, spalni in
jedilni vozovi. Odhod in prihod vseh potniških
vlakov. Pregled vseh železniških prog.
- III. Pocestni vozi redi: Poštni, avtomobilni.
- IV. Seznam postaj.
- V. Priloga: Kurza karta Slovenije v merilu
1:475.000 z vsemi železniškimi programi in
postajami, vse poštne in avtomobilne proge,
vse poštne urade z označbo, če ima pošta
brzojav oziroma telefon.

Dobl se v vseh knjigarnah in
trafikah za ceno 8.— Din.

Direktna naročila sprejema

Zvezna tiskarna in knjigarna
v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1.

Rivši drž. nameštenec

z večletno prakso pisarniškega
rudarskega obrata, star 38 let
išče primerne službe pri ka-
kem premoženju ali tovarni,
eventuelno službo občinskega
tajnika.

Važno

za ženske in neveste! Izdeluje
se vsakovrstna salonska gar-
deroba za dame in gospe
najmodernejše vsakovrstne toa-
lete po meri. Cene znatno zni-
žane. — Strankam, ki prinesejo
hiogo same, lista potrdila. —
Brata Brunske, Ljubljana, Zi-
dovska ul. 6

Veleposesivo

76 orolov vino-
grad, travni-
kov, sadonosnika, nji in gozda,
krasna posestva in 90 glav ži-
vine pri Mariboru 6 milijonov K

Vila

krasna, takoj prosto sta-
novanje.

Posestva

od 5 do 800 orolov,

z robo 700.000 K.

pekarija, žaga,
mli prodaja Zagor-
ski, Maribor, Barvarska ul. 3.

Trgovska hiša

več vagonov kupimo takoj, ter
prosimo ponudbe s navedbo vr-
ste in zadnje cene na „Staniva“,
Celje.

Vdovec

star 48 let se želi seznaniiti v
svrhu ženitve s gospodično ali
vdovo od 30 let dalje. Ponudbe
pod „Vdovec“ na upravo lista

Prodajalec

objednem aranžer ali aranžerka
se s dobrih pogoji takoj spre-
me, Ponudbe s natančnim po-
pisom dosadnega službovanja,
višino zahtevane plače kakor
tudi keda nastop službe na
poštni predal 44 Celje.

Brivskega pomočnika

boljšo stalno moč išče Košče-
ma, Celje.

Ženitev!

Vdovec, star 40 let, trgovsko
naobrazen 200.000 K. premo-
ženja se želi poročiti z gospo-
dično ali vdovo v starosti od
30 do 40 let, ki bi imela hišo
malo trgovino ali gostilno, ali
hišo v najem. Ponudbe pod
„Ženitev“, na upravo lista.

Potnike

in lokalne korespondente v
vseh krajih išče za posebno
časopisno novost pod „Samo
provizija št. 81“. Oglasni sa-
vod Voršič, Maribor.

Harmoniko

štiritiristo tridke Lubas prodaja
G. Stefan, Pot v Rožno dolino 34.

Zakonski par

brez otrok išče stanovanje ali
2 meblirani sobi za takoj ali
pozneje. Cenj, ponudbe pod
»Nagrada« na upravo lista.

Državni uradnik

star 29 let, čedno zunanjosti in
trdnega značaja, ki lastopi v
kratkem iz drž. službe, se želi
priženiti najrajši na deželo h
kakšni trgovini ali večjemu po-
sestvu. Vdovec s enim ali dve-
ma otrokoma niso izključene.
Le resne ponudbe do 10. janu-
arja pod „Blago sroč“ na upr.
lista.

Letno stanovanje

na samotnem griču blizu Do-
branskega kopališča se odda
gospodu (pensjonistu) v najem.
Naslov v upravi lista.

Veletvrdka

v Ljubljani išče upokojenega
železniškega uradnika za rekla-
matski in tarfni oddelk. Po-
nudbe na upravo lista pod
„Zanesljiv“.

Eno sobo

ali dve, prazno ali meblirano,
solnčno, v mestu ali okolici,
iščem za takoj za 1 do 3 me-
sece. Ponudbe pod „Zelo značil-
no“ na upravo lista.

Kupim

za večjo tridko bukovega, smre-
kovega in borovega lesa, lup-
ljenega 0'10 do 0'25 srednjega
premera, ali odrezane dolžni-
ne 1'20 do 3 m za rudnik. Po-
nudbe na poštini predal 65,
glavna pošta, Maribor.

Proda se

po zelo niski ceni 1 vrtni
stroj na pogon, vrta velikost
lukenj do 50 mm, še malo
rabljen, sposoben za vsako večjo
kjučavničarsko delavnico, 1
stružnico za železo, dolžina
2 m, uporabljiva za vsakega
mehaničarja ali kjučavničarsko
delavnico. Ogled in cena pri
g. Franc Smajdoku, kjučavničar-
stvo, Jesenice.

Kdor hoče

biti preskrbljen s prvovrstnim
dalmatinskim vinom na male
in velike, naj se obrne na
Gracin Marin, Loke 54, Trbo-
lje 1. Istopaka nudim 300 K
dalmatinskega „Opolo“.

Mleko

vsak dan sveže po Din 8'65 l
in polnomastni Trapist sir, Gre-
yer in delavski se dobi po naj-
nižji ceni v mlekarni Ivan L'ov,
Bohoričeva ul. 28.

Kožuh

dobro ohranjen, se proda po
jako ugodni ceni. Naslov v upr.
lista.